

ek

felsőházi beszédekben
hogy Anglia nem tér
Chamberlain régi polit-

A francia közvélemény
szel fogadta, hogy az
kezdeményezett béke-
az eredménnyel, ame-
ak. A tekintélyuralmi
bizalmatlanul fogadták
békeakcióit. A francia
éssel várják Halifax
Matin szerint az angol
smertetni Németország-
sákküldetését és azt sze-
nak a két ország kö-
lapok idézik az olasz
Különösen Gayda cik-
megállapítják, hogy a
ének.

A sajtó értesülése sze-
beszédében ki fogja je-
kormány nem tér visz-
békepolitikájához, ha-
spontja mellett, hogy
egértésre talál Anglia

rohamcsapatok disz-
Danzigban, de semmi-
nyire vagy kilengésre
nzeti szocialista fel-
nkább fenyegető gesz-
hely érzeltetni akarja,
Hitler követeléseinek
ával távolról sem te-
zigi kérdést.

Rador.) A Pat ügy-
Lipinsky lengyel vá-
endőr erőszakkal ki-
vánházból. A vámfé-
gy autóból, majd oly-
k, hogy elájult. Az
lévő lengyel tiszt-
ba dobták. A danzi-
letartóztatták Li-
att hogy vizsgálatot
A lengyel főbiztos

Danziger Vorposten
nyel vámtisztviselő-
zigi szenátushoz in-
vetkezőket írja: Ez
nnak a bizonyítéka,
gi helyzet tarthatat-
ldásra van szükség.
állítja, hogy a Dan-
lengyel vámhiva-
ytatnak. A legutób-
Lipinski nevű tiszt
ány nemzeti szociá-
területre akart el-
emberrablási kísér-
a danzigi törvény-

a szabadváros sze-
el főbiztosnál tiltá-
ztviselő magatartá-
émet távirati iroda
kat a külföldi sajtó-
amelyek szerint
ncsapatok vezérkari
követek el. E kül-
nti a DNB — Lutze
más hírek szerint
bna el merényletet.
pk azt is tudni vél-
szonyos Bloch Her-

innországra
el vezérkari

er tábornok német
és Estermann finn
ására június végén
innországra látogat
és a finn vezér-
fogja viszonzni.

PRIMAT

Taxa postala
plátitá in num.
No. 30523/1934

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop
10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Hirdetések díjszabás szerint. — Az
„ÚJ KELET“ a transilvaniai és
banati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkjeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

ÚJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. Re-
dactor responsable-Felelős szerkesz-
tő: Jámor Ferenc. Administrator
delegat si girant responsable-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprie-
tar-tulajdonos: Fraternitas S. A. R.
de Editură. Registrul publicatunilor
periodice No. 43. Dos. 889. 1938.
Tribunalul Cluj, Secția III.

Szerda, június 14.
1939—5699. Sivan 27.
XXII. évfolyam, 129. szám.

VILAG TUKER

Henderson berlini angol nagykövet az angol-francia-orsz szerződés azonnali megkötését sürgeti,

mert csak ez hárihatja el a német kormány súlyos akciókra való készülését

Tízéves szerződésre tesz javaslatot Moszkvában az angol kormány kiküldöttje

Varsó, június 13. Sir William Strang, az angol kormány Moszkvába küldött megbízottja Varsóba érkezett.

Strang megérkezése után nyomban érintkezésbe lépett az illetékes lengyel politikai körökkel elsősorban Beck külügyminiszterrel.

London, június 13. (Rador). Halifax az alsóházban kijelentette, hogy Strang moszkvai útjának befejezése előtt nem kíván nyilatkozni a szovjettel való tárgyalásokról. Danzig kérdésében Anglia a vita tárgyalások útján való megoldását kívánja Lengyelország függetlenségének megóvásául. Anglia kerülni

Tízéves szerződésről tárgyal Moszkvában William Strang

Párizs, június 13. A Jour Londoni értesülések alapján jelenti, hogy ha Moszkva nem áll elő újabb követeléssel, úgy rövidesen tető alá lehet hozni a hármas egyezményt, amelynek főbb pontjai a következők lesznek: 1. Szovjetország kötelezi magát, hogy Angliának és Franciaországnak támogatást nyújt, amennyiben területi épsége és függetlensége ellen támadás irányulna. Másrészt kötelezi magát arra, hogy Franciaországgal és Angliával együtt segítséget nyújt a négy szavattal államnak, Lengyelországnak, Görögországnak, Romániának és Törökországnak.

2. Franciaország és Anglia kötelezik magukat arra, hogy támogatják a szovjéttel egy függetlenségi, vagy területi épsége ellen irányuló közvetlen támadás esetén és együtt működnek vele olyan támadás esetében, amely anélkül, hogy közvetlenül érintené, veszélyeztethetné a szovjet függetlenségét és területi integritását.

3. A három hatalom kötelezi magát arra, hogy kölcsönösen tanácskozással folytatnak bármely európai támadás megakadályozására.

4. A három hatalom háboru esetén már eleve kötelezi magát arra, hogy nem kezdeményeznek külön béke- vagy fegyverszüneti tárgyalásokat.

A szerződés bevezetése rámutat arra, hogy ez szigoruan védelmi jellegű és szellemében megegyezik a népszövetségi alapokmányban lefektetett alapszempökkkel.

A szerződés egyik pontja kifejti, hogy az tíz évre szól és a három hatalom azonnali tárgyalásokat kezdeményez a gyakorlati együttműködés módzatainak kidolgozására.

Mint a fentebiekből kitűnik, a Balti államokat a szerződés kifejezetten nem említi, de a három hatalom katonai szakértője a közvetett támadási lehetőségek között meg fogja vizsgálni a Balti államok ellen irányuló támadás eshetőségeit is.

Strang küldetése

William Strang, az angol kormány Moszkvában tárgyaló megbízottja, meglehetősen messzemenő felhatalmazást kapott az orosz kivánságok teljesítése tekintetében. Ahhoz mindenesetre ragaszkodik London, hogy a Balti államokról ne történjék kifejezetten említés a szerződés szövegében. A Jour úgy tudja, hogy Strang moszkvai tárgyalásai során fel fogja vetni Dánia kérdését is, amelynek sorsa az angol kormányt behatóan foglalkoztatja. Nincs kizárva, hogy az egyezmény megkötését francia-angol-orsz vezérkari tárgyalások fogják megelőzni. Az angol kormány részéről legalább is nem emelnének kifogást az ellen, ha Moszkva a szerződés

akar minden erőszakot és békét megzavarázó lépést. A német gyarmatok kérdésében mutatkoznak bizonyos nehézségek, de ezeket megfelelő tárgyalások mellett le lehet küzdeni. A távolkeleti kérdésben Anglia a mielőbbi megbékélést óhajtáná. Mint ahogy minden vonatkozásban a békés tárgyalások útján igyekeznek egyengetni a kibontakozást. Egyébként hangsúlyozta, hogy Chamberlain miniszterelnöknek ugyanez az álláspontja, mert a bizalom légkörét szeretné megteremteni Európában. Ami a Moszkvával való tárgyalások késedelmeskedését illeti, ezért Angliát nem terheli semmiféle felelősség.

megkötése előtt is szükségesnek tartana egy ilyen megbeszélést.

A berlini angol nagykövet nagyfontosságú közlése

Az Ordre szerint Henderson berlini angol nagykövet közölte kormányával, hogy a béke érdekében sürögősen szükség van a Moszkvával való megegyezésre. Henderson véleménye szerint csakis ez a kezdeményezés volna alkalmas arra, hogy megakadályozza a német birodalmat súlyos akciókra való vállalkozásokban, amelyekét most készítenek elő.

Háborus hírszolgálati minisztériumot állít fel az angol kormány

London, június 13. Az angol lapok valószínűnek tartják, hogy propaganda-minisztériumot létesítenek, amely háboru esetén a hírszolgálatot ellenőrizné. A minisztérium élére Sir Samuel Hoare belügyminiszter kerülne, akinek munkatársa Lord Perth, Anglia nyugalmazott római nagykövete volna, más néven Sir Eric Drumond, a Népszövetség éveken át volt főtitkára.

Anglia nem ismeri el az albán annexiót

London, június 13. Chamberlain miniszterelnök az alsóház tegnapi ülésén egy hozzá intézett kérdésre kijelentette, hogy az a tény, miszerint Anglia megszűntette a tiranai követséget, még nem jelenti, hogy Anglia elismeri az albániai annexiót. A brit kormány a helyzeti kényszer hatása alatt szűntette be csupán a követséget, konzulátussá változtatva azt.

A bolgár és görög királyok londoni útja

London, június 13. Boris bolgár király közelebről Londonba utazik és a Daily Express szerint György görög király is ellátogat az angol fővárosba. Valószínű, hogy az angol diplomácia rá akarja venni Bulgáriát a Balkán-szövetséghez való csatlakozásra.

Kotz ezredes Londonba megy

Varsó, június 13. Kotz ezredes, a lengyel kormány pénzügyi szakértője, Londonba utazik, ahol a Lengyelországnak nyújtandó angol kölcsön ügyében fog tárgyalni. Kotz látogatása nem hivatalos jellegű.

Japán követek berlini látogatásai

Berlin, június 13. Tegnapi Berlinbe érkezett Shiratori római japán nagykövet, aki Oshimasa berlini japán nagykövettel fog megbeszé-

lést folytatni. Beavatottak tudni vélik, hogy a két japán nagykövet a kommunistaellenes egyezmény megerősítéséről tanácskozik.

Olasz-spanyol katonai tárgyalások

Róma, június 13. A Stefani jelenti Rómából, hogy a spanyol tengerészeti és katonai küldöttség tagjai hétfőn reggel tartották első megbeszélésüket az olasz tábornokokkal. A tárgyalásokon jelen volt Sorano Suner spanyol belügyminiszter, Ciano gróf olasz külügyminiszter, a római spanyol követ, valamint a madridi olasz követ. A Havas távirati iroda úgy tudja, hogy a megbeszélések során spanyol-olasz-német katonai szövetség megkötésének lehetőségét tanulmányozták, amellyel szemben — véli a Havas — a spanyol küldöttség tagjainak többsége nem tanúsított kedvező magatartást.

Róma, június 13. Mussolini Ciano jelenlétében fogadta Sekano Suner spanyol belügyminisztert.

Ugyancsak Rómából jelentik, hogy Victor Emanuel király és császár Ciano kíséretében Génúba utazott a Spanyolországból hazatérő olasz repülőgő fogadására.

Roosevelt a kis nemzetek megsegítéséről

Newyork, június 13. (Rador). Roosevelt elnök beszédében kijelentette, hogy az Egyesült Államok kötelessége a gyöngébb nemzetek segítségére sietni. Utalt ezzel kapcsolatosan Ausztria, Csehország, Albánia és a Memel-vidék sorsára, majd kiemelte, hogy az angol uralkodópár látogatása Amerika és Anglia baráti kapcsolatát csak még jobban megerősítette.

A semlegességi törvény módosítása

Washington, június 13. A kamara külügyi bizottsága lényegtelen módosításokkal elfogdta Blum képviselőnek a semlegességi törvény módosítására vonatkozó javaslatából az első hat szakaszt. Most a hetedik szakasz megvitatására kerül sor, mely a külföldi hadviselő államok hajóinak az amerikai kikötőkbe való belépését szabályozná. Azt hiszik, hogy a kamara, bár erősebb ellenzékkel is kell számolni, általában nagyobb vita és módosítások nélkül fogja magáévá tenni a semlegességi törvény módosító rendelkezéseket.

Ugyancsak Washingtonból jelentik, hogy Hull külügyi államtitkár hosszabb megbeszélést folytatott a tokiói amerikai nagykövettel. Hull állítólag kijelentette, hogy az Egyesült Államok Tokió minden határozottsága ellenére is ragaszkodnak az engedményes területekre vonatkozó amerikai koncessziójogokhoz.

Strang fontos tanácskozásokat folytat Varsóban

Varsó, június 13. Sir William Strang, aki Moszkvában utaztatásban kiszállt a lengyel fővárosban, hosszas megbeszélést folytatott Kennard varsói angol nagykövettel. Londonból származó hír szerint Strang nem vitt kéz vezet magával Moszkvába, hanem tárgyaló félként tágkörű felhatalmazással indult utnak. Hír szerint Strang megbízást kapott arra is, hogy a francia kormány nevében is beszéljen. Ha a moszkvai tárgyalások nem vezetnek megegyezéshez, úgy új tervet dolgoznak ki. Lehetséges, hogy Strang közben egy-két napra visszarepül Londonba, hogy kormányával tanácskozzék.

Sziria a válaszuton

Beirut, június elején

„A politikai döntések országa a Közel-Keleten“ — így nevezte már 90 évvel ezelőtt Karl Ritter, a német földrajztudós Szíriát. Ténylegesen, aki Sziria ura, fontos kulcspozíciót tölt be a Közelkeleten. Így mindazon hatalmak, amelyek meg akarták vetni pozícióikat Elő-Ázsiában, hevesen küzdöttek ezen ország birtokáért. A világháboru után Sziria északi része, a kereszténylakta Libanon hegységgel francia mandatárius terület lett, míg Anglia Sziria déli részét, vagyis a mai Palesztinát és Transzjordániát kapta. Az ily módon történt elrendezés azonban nem volt végleges. Átmeneti intézkedésnek tekintették ezen országok későbbi függetlenségének kialakulását. Sziria most érkezett el a nagy döntés elé, amely a vagyva vágyott függetlenséget kellene, hogy meghozza számára, Franciaországgal való szövetség égisze alatt. A kényes és vitás kérdések fölött azonban még nem sikerült megegyezést létrehozni és az ország valóban bizonytalan jövőnek néz elébe.

Mint a Földközi tenger és a végtelen arab puszta közé ékelt keskeny sáv Sziria a nagy átjáró út Ázsia és Afrika között. Az Európa és India közötti országuton fekszik. Így az elmúlt évszázadok mozgalmas történelme során népek és seregek hosszú sora vonult át az országon, hódító hadjáratok és kereskedelmi utazások alkalmával. Szíriában vívtak csatát nagy birodalmak és világvallások, mint a kereszténység és az izlám.

Ez az örökös hullámzás és sorsváltozás mély nyomokat hagyott Sziria lakosságának mai összetételében. A vallási hovatartozás és a származás tekintetében egyaránt igen tarka ez a lakosság. A statisztikák, amelyek nem tulságosan megbízhatóak, 2 millió 550 ezer mohamedán és 700 ezer keresztény lakost mutatnak ki Szíriában és Libanonban. A két vallási csoport hivei viszont számtalan, egymással keserű harcban álló szektákra oszlanak. Etnikailag az arabok alkotják az uralkodó elemet, de például a keresztény libanoniak egészen élesen különböznek a belső szíriai arab parasztoktól és méginkább a pusztában vándorló beduinoktól. Ehhez jön még egy csoport kisebbség: az alaiták, örmények, kurdok, törökök, stb. Ily módon Sziria lakossága egészen véve sokszínű tákolmány, amelyben mindenesetre a közös arab nyelv és kultúra adja meg az uralkodó szint. Más felől a nmzeti és vallási ellentétekhez szociális ellentétek is szegődnek. Szíriában magas hullámokat ver az arab nacionalizmus, annak ellenére, hogy a lakosságban sokkal erősebb a kereskedelmi, mint a háborus szellem. Ha ehhez még hozzá vesszük hogy Szíriában és Libanonban Franciaországnak és más idegen államoknak régóta jelentős érdekeik vannak, úgy könnyen érthetővé válik a szíriai probléma súlyos volta.

A háboru után az ugynevezett mandatárius rendszer bizonyult az elképzelhető legjobb megoldásnak. A mandátum lényege abban áll, hogy bizonyos területet, amely azelőtt a háboruban vereséget szenvedett államhoz tartozott, egy nagyhatalomra „bizzák“ és pedig mindaddig, amíg az illető terület „önmagát vezetni“ képes. A végcél tehát az önállóság. Sziria iskolapéldája lehetett volna a mandatárius rendszernek, mert lakossága kétségtelenül rá van szorulva egy tapasztalt, de önzetlen tanítónak a tanácsaira. Az új rendszerhez fűződött remények azonban nem váltak valóra.

Nem magában a mandatárius eszmében

A kovác
a tel-aviv

Ha e sorok írója volna, akkor újságírói tettei között egy, a színműveiről beszámoló föltalán is egy fényképet abban is egy fényképet Klein Jósikáról, a Hagg tehetségesebb balhírfő kisé egy domboru m ábrázol kalapáccsal a k kisse mesterkét, de fe ban, a csahatatlan önt jöl emlékszem, mindkett vagy talán még ennyi k kovácsműhely tágas u József szülői örökségk terségét, széles perspek amelyben egyikünk sem san emlékszem: valamé lást is éreztem afőlöt alany kiválasztásánál a társ elfoglaltságát enge

Közben elteit néhány lomon hangversenyre s cimlapján Kallós József pel. Most sem könnyebb volt; nem is esemény egy kisse, ha valaki fut erejéből külföldön saját és idegőrlő, nehéz munk benne annyi erő, lélek e bad öröbän fiatalos, zengő tenorján a muz emelkedik. Valóban, csa álló tudhatja, hogy r fesztis, vergődés és er ges ahhoz, hogy egy ilye kerüljön. A fiatal' ková lista, a kiváló harizm egy évvel ezelőt a kol ház szinpadán jelent operett énekes szerep kétséget aníránt, hogy valóban értékes hang m kunnak.

Kallós József néhány haza Tel-Avivból, ah barátok meghívója szől leg tartózkodik már határozta, hogy végleg áik meg. Ha fiatal zsidó másutt is volna az ergek, Kallós Józsefnek e ben és beállítottágában építők között volna mondia — ismét megta kell természetesen arra énekesre Palesztinában várnak. Különösképpen jšuv minden erőfeszítés a nemzetvédelmet, a meg. A telavivi opera tézmeny, az operaházak deniutt deficitesek és á be a komolyabb művés idézett nagy hiányt. D ben, ilyen körülmények hány művészpártoló, körét, a Hug Haoperá márciusában lehetővé bach legszebb műve: a adását.

Es hogyan áll össze lat? A telavivi iparos mében rögtönöznek sz hirdetések utján hív szölistákat, zenészeket lentkeznek. Megjelenik ur, egy petacht-ikvai donosa és bejelenti, h Volksoper baritonista Marcel Noé ur és közl Operaháznak volt l Szerényen, de jogosan

Az 1939-es viláki külön
Különösen mérsékelt
Bucuresti—Nov
25.600—19
az új modern
M/S P
M/S B
Rendszeres személy
MOTOR
ESZAK-AMERIKA
AMEI
Különösen olcsó ára
UTAZÁSOK. Az ES
VEGIA — SVEDO

Információk
GDYNIA
Hajózá
Romániai vezérkép
Str. Poincaré 39.

volt a hiba, hanem a módban, ahogyan azt a tényleges politikába átvitték és „megfordították”. A mandatárius hatalom megválasztásánál nem a lakosság kívánsága, hanem politikai okok voltak döntőek. Franciaország nemcsak a keresztény Libanonra, ahol már régóta megvetette a lábát, vetette át a mandátumot, hanem a tulajdonképeni Szíriára is. Husz éves mandatárius uralma alatt Franciaország sok hasznos alkotást vitt véghez ezen a területen. Rendet teremtett, közigazgatást épített ki és jelentősen hozzájárult az ország gazdasági forrásainak megnyitásához. Ezzel szemben keveset tett a benlakók és elsősorban az arab lakosság gazdasági és kulturális élet-színvonalának emelése érdekében. Szociális törvényhozás alig létezik az országban. A mandatárius hatóságoknak nem sikerült belülről megnyerniök az országot. Sohasem fogták fel kellőképpen a mandatárius rendszer sajátosságait, és nem próbálták meg összehangba hozni a humanitárius törekvéseket a realpolitikai érdekekkel. Magatartásuk inkább a „hódító”, mint a „kezes” magatartása volt. Az is sajnálatos, hogy egyes mandatárius tisztviselői szellemi és erkölcsi magatartásukban nem állottak hivatásuk magaslatán. Nem értették meg a mélyreható szellemi és szociális ártétegződési folyamatot, amelyen a muzulmán világ megy ma keresztül. Elsősorban szerencsétlen politikát folytattak a divide et impera jegyében és egyoldalúan favorizálták a kisebbségeket. Így a keresztény libanon államot Szíria rovására oly mértékben megnagyobbították, hogy annak lakossága ma közel 50 százalékból mohamedánból áll. Az ott élő többi kisebbségek messzeszemően autonóm jogokat kaptak, aminek az volt az eredménye, hogy az ország szétforgácsolódott és a tulajdonképeni Szíriát szinte elválták a Földközi tengertől.

Csakhamar kitűnt, hogy ez a politika nagyon hibás volt. Az arab ellenállás egyre növekedett. 1925-ben súlyos felkelés támadt Szíriában, amelyet csak véres harcok árán tudtak elfojtani. A mandatárius hatóságok ezután liberálisabb politikába kezdtek. Az a gondolat, hogy az eddigi mandatárius reláció szabad szövetséggé alakítsák át a független Szíria és Franciaország között, olyan szövetséggé, mint amilyen Anglia és Irak között áll fenn — az első balsikerek után egyre inkább előtérbe jutott. Így jött létre az 1936-os francia-szír egyezmény, amely ugyan nem lépett még életbe, de azóta is uralja a szíriai kérdést. A szerződés Franciaországgal szoros szövetségben álló, önálló állam létesítését irányozza elő, három év leforgása után. Ez az új állam azután belépne a Népszövetségbe. A szíriai araboknak sikerült elérni az elszakított és azóta autonómá nyilvánított Latakia és Dsebel-Drusz területek visszacsatolását is — ami jelentős lépés az arabok által vágyvagyott, a franciák és a többi kisebbségek által pedig ellenzett „szíriai egység” útján.

Franciaország azonban nem ratifikálta ezt a szerződést, amelyet Leon Blum néppárti kormánya kötött meg, nem ratifikálta azzal az indoklással, hogy a szerződés nem honorálja eléggé a francia érdekeket. A szír kormány ugyan messzenemő engedményeket tett a vitatott pontokban, Franciaország azonban ennek ellenére is kitolta, majd végül megtagadta a szerződés ratifikálását. A szíriai lakosság türelmetlenségének lecsillapítására a francia kormány kijelentette, hogy a szerződésben előirányzott hároméves határidő még folyamatban van és csak 1940 január elsején jár le. Megtörténhet tehát az a különös jelenség, hogy egy nem ratifikált és Franciaország számára nem jogerős szerződés mégis életbe lép.

Láthatjuk tehát, mennyire bonyolult ez a szíriai kérdés. A meddő várakozás természetesen felkavarta a kedélyeket Szíriában és súlyos belpolitikai válságot idézett elő. A nacionalista párt, amely a szerződést megkötötte, összeroppan. Szíria mai kormánya meglehetősen színtelen kormány, amely csak nagy nehézségek árán tudja fenntartani önmagát. A jövő bizonytalan mert az nagymértékben Franciaország magatartásától függ. Libanonban viszont, amely ugyancsak szerződést kötött Franciaországgal, nem állanak fenn ilyen nehézségek, mert a keresztény libanoniak feltétlenül kívánják a francia védelmet. De mit fog tenni Franciaország Szíria-

ban? *Puoux*, az új fő kormányzó, aki tapasztalt és jóindulatú ember, nemrég kijelentette, hogy Franciaország, miként eddig, úgy most is kész hozzásegíteni Szíriát a függetlenség kivívásához. Kikötötte azonban, hogy előbb kielégítő megoldást kell találni a kisebbségi kérdésben. Tagadhatatlan, hogy az összes felek számára fontos,

hogy igazságot és tartós megoldás jöjjön létre, miután a szír kormány súlyos hibákat követett el a kisebbségekkel szemben. De a kisebbségek jóindulatot kell, hogy tanúsítsanak az arabokkal való együttélés irányában. Az itt-ott felvetett lehetősége annak, hogy Szíriát föderatív alkotmánnyal ruházzák fel, talán céloz vezetne. A kér-

dés végleges eldöntése azonban nagymértékben függ a külpolitikai eseményektől. Mindenesetre problematikus, hogy „Hatai”-nak (Alexandrettával) Törökországhoz való visszacsatolása, amit a franciák kilátásba helyeznek, hozzá fog-e járulni a kérdés békés megoldásához.
(„Neue Zürcher Zeitung”)

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Lengyelország

A LENGYELORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK. A Zsidó Tudományos Intézet (Jivo) statisztikai osztálya az 1939. évi népszámlálás kapcsán több igen érdekes adatot tett közzé a lengyelországi zsidóság tagozódásáról illetőleg. Az egyik adat arról számol be, hogy a lengyel zsidóság 17.8 százaléka két olyan hitközség éllel fel, amely egyenkint több, mint százezer lelket számlál. Ez a két hitközség a varsói és a lodzi. A zsidó lakosság további 6.8 százaléka három másik város hitközségére esik. Ezek Lemberg, Vilna és Krakkó, amelyeknek zsidó lakossága egyenkint 50-től 100 ezer lakosig terjed. Így tehát az ország öt nagy hitközsége nem kevesebb, mint a zsidó lakosság 24.6 százalékát foglalja magában. A zsidó tömegek további megosztása a következő: 57.9 százalék 10 ezer-nél kevesebb, 8.4 tizezernél több és 9.1 százalék egészen 50 ezerig terjedő lélekszámú hitközségekben él.

Összesen 35 olyan hitközség létezik Lengyelországban, amelynek több, mint 10 ezer zsidó lakost számlálnak és ezekben a hitközségekben az ország zsidó lakosságának 42.1 százaléka összpontosul.

A nagy hitközségek csak az utolsó 30 esztendőben bekövetkezett városiasodási folyamat következtében erősödtek meg ennyire. A tizenkilencedik század végén Varsóban és Lodzban együttesen nem élt több, mint a lengyel zsidóság 10.7 százaléka. Ez a szám 1921-ben 15.2 és 1931-ben már 17.8 százalékra ugrott.

A ZSIDÓK ÉS A LENGYEL LEGVÉDELLEM. A lengyel sejmben igen nagy vihart váltott ki Joszviak antiszemita képviselő fel-szólalása, amelynek során megvádolta a zsidókat, hogy nem tettek eleget az állami legvédelemmel szembeni kötelességeiknek. A képviselő vádjára dr. J. Schwartzbart felelt zsidó részből, kifejtve, hogy a hivatalos adatok szerint a zsidóság a várakozáson felül teljesítette ezt a kötelességet és Joszviak vádjja nem egyéb, mint a megszokott előítéletek egyik újabb megnyilatkozása.

Litvánia

LEEGETT LITVANIÁBAN EGY ZSIDÓK ALTAL LAKOTT VÁROSKA. Nagy tűz pusztított a napokban a szinte kizárólag zsidók által lakott Uzventis, kis litván városban. A városka két zsinagógája és több, mint 50 család hajléka lett a lángok martalékává. Komoly gyanúok szólnak ameleit, hogy a nagy tűz gyújtogatás következménye. A rendőrség széleskörű vizsgálatot indított be.

Sanghai

TIZEZERNÉL TÖBB MENEKÜLT TARTÓZKODIK SANGHAJBAN. Az utóbbi időben újabb 400 zsidó menekült érkezett Sanghaiba. Az itt tartózkodó menekültek száma meghaladja a tizezert. A sanghai menekültügyi bizottság elnöke Európába utazott, hogy nagyszabású pénzügyi akciót indítson be a menekültek segélyezésére.

Németország

NÉMET BIRÓSÁG ÍTELET-INDOKOLÁSA EGY „BECSULETSÉRTESI” PERBEN. A müncheni törvényszék egyik most közzétett ítélet indoklásában kimondja, hogy az az állítás, amely szerint valaki zsidó nagymamától származik, „a tiszta német vérel rendelkező polgár becsületének megsértése.” Ez az állítás a sértetnek károkat okozhat és társadalmi előrehaladását gátolhatja — mondja továbbá az indoklás. Eppen ezért a sértet kérheti a törvényszéket, hogy törvényes eszközökkel akadályozza meg az ilyen sértő állítás további hangoztatását.

JUNIUS 30-IG AZ ÖSSZES LENGYEL ZSIDÓKNAK EL KELL HAGYNIÖK NÉMETORSZÁGOT. A Katowitzban megjelenő „Polonia” című lap tudni véli, miszerint a német hatóságok kényszeríteni fogják az összes Németországban élő lengyel zsidókat, hogy június 30-ig hagyják el az országot. Aki a fenti dátumig önszántából nem hagyja el az ország területét, azt fegyveres erővel fog-

ják a határra toloncolni. A lap hozzáteszi, hogy amennyiben a német kormány a fenti irányban intézkedéseket tenne, úgy Lengyelország reprezentálákkal fog felelni és az összes Lengyelországban élő német állampolgárokat kiutasítja.

NEUMANN PROFESSZOR PRINCETOWN EGYETEMEN. A világhírű gége- és fülsper-sey-i egyetem meghívására június hatodikán az „Aquitania” fedélzetére szállott, hogy Amerikába hajózon. Neumann professzor Princetownban tudományos előadásokat fog tartani orvosok és növendékek előtt. A Gestapo-hatóságok olyan főtellel engedték ki az országból, hogy hat hónap leforgása alatt visszatér Bécsbe. Neumann tanár amerikai tartózkodása alatt az ausztriai zsidók kívándorlása ügyében is tanácskozní fog ottani illetékes körökkel.

HÁNY ZSIDÓ VANDOROLT KI AUSZTRIÁBÓL? A bécsi zsidó hitközség a napokban közölte egy kiadványban, hogy az Anschluss előtt Bécsben lakott 180.000 zsidó közül 88.000 kivándorolt, 3400 meghalt és 4000 kilépett a zsidó felekezettől. A 84.000 bécsi zsidó közül jelentéktelen azoknak a száma, akik lemondhatnak a hitközség támogatásáról.

Az United Press jelenti Bécsből: Az elmúlt hét elején több, mint száz szegénysorsú zsidó ugynevezett „fekvő sztrájkot” rendezett a hitközség székházában tiltakozásul az ellen, hogy hivatalos körök a kivándorlásra való előkészületeket huzzák-halasztják. A demonstrálók lefeküdtek a földre és órákon át lehetetlennek tettek minden forgalmat a székházban. Csak akkor hagyták abba ezt a tüntetést, amikor a tisztviselők becsületszóra ígérték meg nekik, hogy ügyeiket a lehető leggyorsabban elintézik. Néhányan a tüntetők közül hónapokat töltöttek a dachaui koncentrációs-táborban.

KIUTASITOTT ZSIDÓK SZENVEDESE. A napokban a németországi menekültek százaai jöttek a varsói zsidó segélybizottság irodájában támogatást kérve. A menekültek

Franciaország

Meghalt az emigrációban Emil Lederer társadalomtudós

A New-Jersey-i Princetownból származó értesülés szerint, néhány nappal ezelőtt elhunyt ott Emil Lederer, a világhírű zsidó szociológus és közgazdász. Lederer professzor, aki az emigráció előtt a heidelbergi egyetem rendes tanára volt, 1882-ben született és egyike volt Németország tudományos büszkeségeinek. Két éven keresztül, 1925-től 1927-ig, Németország képviseletében, a tokiói egyetemen adott elő. Japánban szerzett értesülései és élményei alapján írta meg feleségével együtt a „Japán—Európa” című nagyszerű könyvét. Legfőbb tudományos műve, amellyel megalapozta hírnevét, a „Grundzüge der ökonomischen Theorie”. Különös jelentőséggel bírnak azok a kutatások és megállapítások, amelyeket Lederer a gazdasági javak közlekedésének terén tett.

Amelkül, hogy részt vett volna a politikai életben, Lederer hűségesen szolgált a német köztársasági állameszmét. 1919-ben kinevezték a szocializálási bizottság elnökének. A nemzeti szocializmus uralomra kerülése után Lederernek is meg kell osztania a többi emigráns tudósok sorsát. A Princetown-i egyetemen kapott tanszéket és hirtelen bekövetkezett haláláig rendkívül sokat dolgozott az emigránsok sorsának javítása érdekében.

Cseh protektorátus

ZSIDÓ DELEGÁCIÓ TILTAKOZIK A GESTAPONAL. A napokban Prágában egy zsidó küldöttség, amelyet dr. Kafka hitközségi elnök és dr. Weidmann titkár vezettek, megjelent a Gestapo hivatalban, hogy tiltakozzanak a prágai sorozatos antiszemita kilengések ellen. A delegációt később fogadta a cseh kormány képviselője is, aki a zsidótörvény egyes határozatait tanácskoztatta meg a zsidókkal.

Közvetlenül Cseh- és Morvaország okku-

később felvonultak Schorr professzor, a menekültügyi bizottság elnökének háza elé, ahol ismételték követeléseiket. Röviddel ezelőtt összehámlálták a zbasznyi menekült-tábor tagjait. Az 5000 menekült közül ma már csak 3600 tartózkodik ott, a többiek rokonokkal helyezkedtek el, vagy pedig Palesztinába vándoroltak.

Anglia

WEDGWOD EZREDES UJABB BESZÉDE. Szerdán, június 7-én, a londoni angol palesztinai klub ülésén Wedgwood ezredes beszédet mondott és többek között ezeket mondta:

— A palesztinai zsidók kötelessége minden eszközzel lehetővé tenni az illegális bevándorlást és azt végül törvényesíteni. Tel-Avivban ma 150 ezer zsidó lakik és senki ne mondja nekem, hogy ha ezek a zsidók akarják, nem tudják a hajók kikötését lehetővé tenni. A világ semmilyen ereje nem tudja őket ebben megakadályozni.

A menekült-kérdésről beszélve, Wedgwood ezeket mondotta:

— Egészen beteggé tesz engem az a magatartás, amelyet az angol kormány ebben a kérdésben tanusit. Száz esztendővel ezelőtt elegendő lett volna egy százaléka is azoknak a büntényeknek, amelyeket ma elkövetnek, hogy fellátsák az egész kereszténységét. Ne felejtsek el, hogy hatmillió keleteurópai zsidó sorsáról van szó. Kimondhatatlanul elkeserítő, hogy 150 esztendővel az emberi jogok proklamálása után akadjanak angolok, akiket ez az „ügy” ne érdekeljen.

Uruguay

URUGUAY KÖZTARSASAG ELNÖKE NEM FOGJA TŰRNI AZ ANTISZEMITIZMUST. Alfredo Baldomir tábornok, az uruguayi köztársaság elnöke, kihallgatáson fogadta az antiszemitizmus elleni liga küldött-ségét, amelyet biztosított arról, hogy kormánya nem fogja tűrni a zsidó-ellenes kilengéseket. Az uruguayi nemzeti sajtó, amely eddig kihangsúlyozott zsidóellenes hangot használt, tempótta támadásainak élet.

pációja után negyven zsidó lapot és folyóiratot szüntettek be a németek ezen a területen. A Gestapo most megengedte, hogy egy folyóirat megjelenhessen. Ez a „Jaldut” (Gyermekek) című ifjúsági lap. Megengedte a Gestapo továbbá, hogy Olmütz zsidó könyvtára ismét megnyíljon.

ZSIDÓ SZERZŐK KÖNYVEINEK ARUSITÁSA TILOS. A Prágában megjelenő „Der Neue Tag”, amely tudvalegőleg báró Neurath birodalmi protektor lapja, „barátságosan, de hangsúlyozottan” főlhívják a cseh könyvkereskedőket, hogy zsidó írók, mint Stefan Zweig, Emil Ludwig és Jakob Wassermann műveit ne árusítsák akkor se, ha cseh nyelvre vannak lefordítva. Prágában azt hiszik, hogy rövidesen német mintára rendelet jelenik meg, amely megtiltja a zsidó szerzők műveinek terjesztését, mert ezeket a kormány „ponyviarodalomnak” minősíti.

ÚJ RADIKÁLIS ANTISZEMITA PART ALAKULT. Gajda tábornok pártjának szélsőséges elemei elhagyták a cseh fasiszta pártot és Jan Rozsevac-Rys vezetése alatt saját organizációt alapított. Rozsevacot mint cseh Streichert ismerik, aki még a köztársaság idején számos zsidó üzlet ellen elkövetett bombamerénylete miatt Prágában és Könygrätzben börtönbüntetést szenvedett el. Az új párt neve Vljaka (zászló), amit a németek hathatósan támogatnak. Rövidesen Ceske Obrana (Cseh Védelem) címen napilapot is fog kiadni. A lap a Streicher-féle Stürmer utánzatának készül. A legutóbbi fasiszta tüntetés alkalmával, amely a Wenzel téren zajlott le, nemcsak csehek, hanem németek is részt vettek. Letartóztatásuk során kiderült, hogy szudeta németek, mire nyom-ban szabadlábba helyezték őket.

A kovácsüllőtől a tel-avivi operáig

Ha e sorok írója kissé pedánsabb lett volna, akkor újságírói archívójának első betétei között egy, a színház és társaság eseményeiről beszámoló folyóirat is szerepelne, abban is egy fényképes tudósítás bizonyos Klein Jósikáról, a Haggibbor fiatal, de annál tehetségesebb balhálójáról. A kissé elmosódó képsé egy domboru mellkasú fiatalembert ábrázol kalapáccsal a kezében, az üllő előtt, kissé mesterkélte, de feltétlenül hatásos pózban, a csahatatlant öntudat mosolyával. Ha jól emlékszem, mindketten 18 évesek voltunk, vagy talán még ennyi sem. A Decebal ucai kovácsműhely tágas udvaráról, ahol Kallós József szülői örökségképpen folytatta mesterségét, széles perspektívák nyitak a jövőre, amelyben egyikünk sem kételkedett. Világosan emlékszem: valamelyes lelkiismeretfurdalást is éreztem afölött, hogy a tudósítási alany kiválasztásánál a gyermekkorú játszó-társ elfoglaltságát engedtem érvényesülni.

Közben eltelt néhány esztendő. Az asztalom hangversenyre szóló meghívó fekszik, címlapján Kallós József tenorista neve szerepel. Most sem könnyebb írni róla, mint akkor volt; nem is esemény, legfeljebb megható egy kissé, ha valaki futballozás közben saját erejéből külföldön sajátít el egy mesterséget és idegőrlő, nehéz munkája közepette marad benne annyi erő, lélek és álmódás, hogy szabad óráiban fiatalos, tisztán és nemesen zengő tenorján a muzsika felsőbb régióiba emelkedik. Valóban, csak egy egészen közelálló tudhatja, hogy mennyi kitartás, erőfeszítés, vergődés és energiátöközés szükséges ahhoz, hogy egy ilyen meghívó nyomdába kerüljön. A fiatal kovács, válogatott futbalista, a kiváló harisnyaszövőmester talán egy évvel ezelőtt a kolozsvári Magyar Színház színpadán jelentkezett egy klasszikus operett énekes szerepében és nem hagyott kétséget aziránt, hogy sokat ígérő tehetség, valóban értékes hang mutatkozik be a publikumnak.

Kallós József néhány héttel ezelőtt került haza Tel-Avivból, ahová az ottani operabarátok meghívója szólította. Csak átmenetileg tartózkodik már közöttünk, mert elhatározta, hogy végleg Palesztinában telepedik meg. Ha fiatal zsidó művészek számára másutt is volna az érvényesülési lehetőségek, Kallós Józsefnek a maga chaluci lényében és beállítottságában, akkor is az ország-épitők között volna helye, ahol — mint mondja — ismét megtalálta önmagát. Nem kell természetesen arra gondolni, hogy egy énekesre Palesztinában korlátlan lehetőségek várnak. Különösképpen most nem, midőn a jisiv minden erőfeszítése és áldozatkészsége a nemzetvédelmet, a „kofe hajisuvot“ illeti meg. A tel-avivi opera maga nem állami intézmény, az operaházak pedig a világon mindenütt deficitesek és állami szubvenció tömi be a komolyabb művészi igények által előidézett nagy hiányt. De még ebben az időben, ilyen körülmények között is akadt néhány művészpártoló, akik az operabarátok körét, a Hug Haoperát megalakítva, ez év márciusában lehetővé tették Jaques Offenbach legszebb műve: a Hoffmann meséi előadását.

Es hogyan áll össze egy ilyen operatársulat? A tel-avivi iparosok otthonának disztermben rögtönöznek színpadot és újságokban, hirdetések útján hívják fel jelentkezésre a szolástakát, zenészeket és kóristákat. És jelentkeznek. Megjelenik például Ernest Lazar ur, egy petach-tikvai méhészet jóvállás tulajdonosa és bejelenti, hogy eredetileg a bécsi Volksoper baritonistája volt. Jelentkezik Marcel Noé ur és közli, hogy a berlini állami Operaháznak volt 14 éven át tenoristája. Szerényen, de jogosan visszaveszi tehát a

kammersängeri címet és jelleget, amelyet közben polgári állással cserélt fel Tel-Avivban. Lotte Laufer koloratur énekesnő a breslaui opera, Della Gotthelf alt, a hamburgi opera, Armidi ur a belgrádi opera színpadán aratta valamikor sikereit. Schulinger baritonista Ramat Gan-ból utazik Tel-Aviba és Moravska osztrava-i sikereire hivatkozik. Dr. Pagener a zürichi Stadttheater, dr. Pinkas a berlini Operaház korrepetitora volt. Polliák Egon, a bécsi Hakoah futballistája, most a tel-avivi Makkabi trénera de hangjával igazolja énekesi pályafutását.

A próbákat Daniel Jochak, a bucaresti Nemzeti Színház egykori zseniális rendezője irányítja és a zenekart a Kolozsvárról el-

került Boskovics Sándor vezényli. Az előadásnak meleg, belső sikere van, a társulatot meghívják Jeruzsálembe ahol őt előadását szerepel. Közben újabb politikai komplikációk következnek be és a Hug Haopera felfüggeszti működését. Ez a felfüggesztés azonban nyilván csak átmeneti. Már előadásra készen áll Puccini Pillangó-kisasszonya, amelynek tenorista szerepét Kallós József viszi. Összel Tel-Avivban ismét megkezdődik a szezon. Kolozsvári koncertje után Kallós József alijázik. Új munkaterületet talált ott magának és főleg új művészi élményeket és kiélési lehetőségeket. Egészen bizonyos, hogy még fogunk hallani róla.

(k. r.)

Mihály nagyvajda osztálytársai kíséretében tanulmányutat tett Erdélyben

Jidovifán egy zsidó iskolásleány virágcsokrot nyújtott át a trónörökösnek

Bucuresti, június 13. (Az Uj Kelet tud.) Mihály nagyvajda trónörökös tanárainak és osztálytársainak kíséretében tanulmányuton van, amelynek során az ország különböző részeit látogatja meg az uralkodó irányításának megfelelően. A fenséges diák és társai ezzel az uttal zárják le a 7-ik liceumi tanévüket. Utjuk a következő helységekre vezet: Naszód, Cobeá (Máramaros), Borsá, Dorna-Vatra, Suceava, Ipotesti, Nirecesti, Humulesti, Manastirea Neamt, Bicz, Gyergyószentmiklós, Brassó, ahonnan visszatérnek Bucurestibe.

Az utazás alatt tanulmányozni fogják az erdélyi román falvak etnikai és lelki életét, valamint a meglátogatott tartományok természetes gazdagságát és azok kiaknázási lehetőségeit. Ebből az alkalomból foglalkozni fognak a román irodalom négy nagy alakjával és pedig: Cosbuc-kal Naszódon, Eminescuval Ipotestiben, V. Alexandruval Mircestiben és Creangával Neamt környékén.

Mihály nagyvajda és kísérete naszódú utjuk során átlátogattak Entradram (Zidovifa) községbe, amelynek lakói csaknem kizárólag zsidók. A trónörökös és társai több autón lépésben haladtak át a község főútcáján, amelynek házaik színes szőnyegekkel díszítették fel. Egy zsidó iskolásleányka virágcsokrot nyújtott át a trónörökösnek, aki koszárt megállítva vette át a bokrétát. A kis zsidó községbe kevéssel a trónörökös megérkezése előtt jutott el a kintutató látogatás híre. Ennek ellenére ugyszólván percek alatt zászló-, virág- és szőnyegdíszbe öltözve várta a kis község a trón várományosának magas látogatását.

FIGYELEM! **A THALIA MOZGÓBAN** **FIGYELEM!**

Ma, szerdán kerül bemutatásra az idei szezon legnagyobb filmszenzációja:

Az utolsó gangster!

Amerika legféltettebb gangsztervezérének, Dillinger és bandája megsemmisítésének hiteles története. A kétéletű ember, nappal tisztos polgár, éjjel és gyermekéért rajongó apa, éjjel Newyork felhőkarcolóinak irtalmát nem ismerő rettegett hírnéjének szerepében

Edward G. Robinson

Amerika legnagyobb jellemzője, döböne tesen érzékelteti azt a fenevadat, aki Newyorkot rémületbe ejtette.

CSAK ERŐS IDEGZETŰEKNEK! 16 éven aluliaknak tiltva!

Mandszuria: az új kivándorlási terület

Két hatalmas szervezet fölött rendelkezik a 18.000 főnyi mandzsuri zsidóság. Milyen kilátások várják az emigráns Mandzsuriában?

A földön maholnap nem lesz folt, ahol ne vernének sátrat a kivándorlók. Az új ígért földje most a japán fennhatóság alatt álló Mandzsuria, a Japán tenger, Korea és Szovjet-Oroszország között. Területe mintegy másfélmillió négyzetkilométer és él rajta 38 millió ember, közöttük 35 millió kínai, egymillió koreai, 600 ezer japán és 67 ezer fehér ember. Ez utóbbiak jórészt orosz származásúak. Kimondottan agrárször, mely szőjabakteriálisnak hatalmas mennyiségével az egész világon egyedül áll és a nemzetközi piacokon irányt szab. Területéből több, mint 350 ezer négyzetkilométert dus lombozatu őserdő borítja, ami megfelelő kihasználásra vár. Noha ásványi kincsekben (szénben, ércben, aranyban, stb.) rendkívül gazdag, az ipari feldolgozás csak addig terjed, ameddig azt Japán szükséglete kívánja. Kivételre egyébként ipari nyersanyag alig kerül. Most, hogy Japán fennhatósága alá került, kezd a birodalom iparosodni, és azonban a kínai háború miatt lassabb tempóban folyik és így az országban szívesen látják azokat, akik az ipari termelést megfelelő vállalatok alapításával előbbrevizszik. Miután a kínai hihetetlenül igénytelen és sokatbíró munkaerő, a gyáripari termelés meglehetősen kedvező körülmények között folyik, annál is inkább, mivel Mandzsuriában olcsóság uralkodik. Háromtagu család havonta 150 yuonból, ami 4500 lejnek felel meg, nyugodt polgári életet folytathat és valami még kultúrzsükségletre is marad.

A föld minősége és összetétele Közép-Európa földjének kémiai összetételével csaknem azonos és mindazok, akik itthon agrártermeléssel foglalkoznak, a mandzsui termelési viszonyokat gyorsan kitanulják. Már nehezebben folytatható a házi és kézműipar, mely kizárólag a kínaiak kezében van és velük a közep európai kisiparos nem tud versenyezni, mert egy kínai család napi szükségletét néhány marék rizzsel, kölessel, avagy a bőségesen termő szőjababbal könnyen kiélethetik. Kézműmunkára pedig közep európai egyáltalán nem vállalkozhatik, mert a jelentelen bér, amit ott fizetnek, még arra se elegendő, hogy az európai munkás reggelijének költségét fedezze. A mezőgazdaságban és az iparban ilyen munkára európai, de még

japán se vállalkozik és az a 600 ezer japán, akik Mandzsuriában élnek, jórészt közalkalmazottak, ipari munkaadók és nagybirtokosok, akik kínai munkásokkal dolgoztatnak. Már több kilátás nyílik a közép- és nagyiparban és különösen olyan ágazatokban, amelyekben Mandzsuria behozatalra szorul. Miután itt közép-, vagy gyáriparos még a japánnal is kedvezőbb munkaviszonyok között dolgozhatnak, mert hisz Japánban az ipari munkabérek magasabbak, nyilvánvaló, hogy egy mukdeni gyáriparos a japán dömpinggel is sikeresen veszi föl a versenyt.

Nincs idegengyűlölet

Az idegengyűlölet, mely manapcág az egész földkerekséget záporozza, Mandzsuriában kevésbé érezhető. Az európai vállalkozót — ellentétben Japánnal — szívesen látják, különösen azokat, akik munkájukkal az ország külkereskedelmét támogatják. Aki oda bejut, azt különösebb megkötöttség akár iparvállalati alapítás, akár pedig üzletnyitás tekintetében nem korlátozza és bármely gazdasági területen szabad tevékenységet fejthet ki. A japánok mindegyre nagy súlyt helyeznek, mert bizony Nippon benszüllöttje már a jelentékeny éghajlati különbség miatt sem szívesen hagyja el a hazáját. Így a japánok Mandzsuria számára tökéletes függetlenséget biztosítottak és közgazdaságának irányításába alig avatkoznak bele.

Három évtizeddel ezelőtt a birodalom lakosságának száma alig hárommilliót tett ki, most — mint említettük — 38 millió és az új bevándoroltak tömegét kínaiak alkották és a zöme ma is azokból kerül ki. A kereskedelmet is a Meanyek Birodalmának fiai foglalkoztatják és csak most kezdenek a japán kereskedők erősebben dolgozni. A kínai nagy exportházak kivételes pozícióit már kikezdtek és azokkal sikeresen versenyeznek. Európai a kiskereskedelemben nem boldogulhat és abban alkalmazást se találhat.

Sanghajon keresztül vezet az út

A kivándorlók útja Mandzsuria felé eddig Szovjet-Oroszországon át vezetett. A transz-szibériai expressz vasut európai iródi mind-egyedül korlátozás nélkül adtak ki jegyeket egészen a mandzsui határig és Párizsból, vagy Berlinből 10—12 nap alatt vasuton elérheték Harbint, ahol az utas ugynevezett tranzit-vizumot kapott, mely husz napig érvényes. Ha husz nap alatt munkához tudott jutni, az állandó tartózkodási engedélyt különösebb nehézség nélkül megkaphatta és tehetett, amit akart. A szovjetorosz vasutak újabbán azonban a mandzsuriai határig szóló jegykiadást, illetve az átutazást beszűkítették és azt a vizumtól tessik függővé. Aki mandzsui, vagy japán vizumot tud felmutatni, manapság is akadálytalanul igénybe veheti a transz-szibériai expresszt. Miután azonban a szóban lévő birodalmak európai külképviseleteti a tranzitvizumot csak körülményes utánjárással és csak indokolt esetekben adják meg, a szibériai kivándorlási vonal megszünt. Az utasok ezért most hajón igyekeznek célhoz jutni olyformán, hogy tengeren elutaznak Sanghajba, ahová könnyebben lehet bejutni. Sanghajból aztán tovább hajónak Darienig, mely már mandzsui terület, ahol kivétel nélkül megkaphatják a tranzitvizumot, ha körülbelül 12—13.000 lejnyi „lobogató pénz“ fölött rendelkeznek.

A mandzsuri zsidó szervezetek

A husz napot a vándor arra használja föl, hogy fölkeresi a jótékonyági intézményeket, aszerint, hogy ki milyen vallás. Noha Mandzsuriában mindössze 18 ezer zsidó él, a zsidóság két rendkívül hatalmas szervezet fölött rendelkezik, az egyik a Far Eastern Jewish Central Information Bureau for Emigrants, 180, Kitaiskaja Street, 2nd. floor, Harbin, a másik pedig a Daljewicb, P. O. Box 480, szintén Harbinban. Az előbbi a mandzsui ügyeket intézi, az utóbbi működési köre azonban kiterjed az egész Távol-Keletre és szoros összeköttetést tart fenn az angol és az amerikai menekültügyi bizottságokkal és azokkal karöltve dolgozik. Mindkét egyesület működéséről általában jó híreket közölnek. Bár az utóbbi időben azokat módfolított igénybe veszik, a beérkező kérvényeket nagyrészt kedvezően intézik el és a bevándorlókat eddig sikerült elhelyezni. Két dolgra a szóban lévő egyesületek azonban a figyelmet felhívják, legelsőbber arra, hogy Mandzsuria felvevőképessége — tekintettel az iparosodás kezdeti fokára — csekély és az odaérkezőket nagy tömegekben nem tudják elhelyezni.

A másik utmutatás arról szól, hogy mindazok, akik ott akarnak letelepedni, előbb érdeklődjenek a főntebb említett harbini Information Bureau vezetőségénél a letelepedési és beutazási lehetőségek felől. Mondanunk sem kell, hogy nyelvtudás nélkül gyors boldogulásra senki se számíton. Mandzsuria népességéből következésképp meg kell tanulni a kínai nyelvet és emellett az angol nyelv szinté nélkülözhetetlen. Miután Japán Németországnak most szövetségese, valamelyest a német nyelv is használható, de csak a szűkre méretezett mandzsui-német külkereskedelmi forgalomban dolgozó néhány exportházban.

zs. g.

Az 1939-es newyorki világkiállításra külön utazások

Különösen mérsékelt ÁRAK mellett
Bucuresti—Newyork—Bucuresti
25.600.— lejti kezdődőleg
az új modern motoros hajókkal
M/S PILSUDSKI
és
M/S BATORY

Rendszeres személyforgalom új modern MOTORHAJÓKKAL
ÉSZAK-AMERIKA—CANADA—DEL-AMERIKA-ba.

Különösen olcsó árak. NYÁRI SZÜNIDEI UTAZÁSOK. Az Északi fokokoz — NORVEGIA — SVÉDORSZÁG — LONDON stb.

Információk és előjegyzések:
GDYNIA—AMERIKA
Hajózási R. P.
Romániai vezérképviselet: BUCURESTI,
Str. Poincaré 39. Telefon 4-22-31.

NIUS 14.
ban nagymér-
eseményektől,
s, hogy „Hatai“
Törökországhoz
a franciák kilá-
járulni a kér-
richer Zeitung.)
enti:
professzor, a me-
ek háza él, ahol
Röviddel azelőtt
menekült-tábor
közül ma már
a többiek roko-
gy pedig Palesz-
UJABB BESZÉ-
a londoni angol
Wedgwood ezredes
ek között ezeket
telessége minden
illegális beván-
nyesítettetni. Tel-
lakik és senki ne
ek a zsidók akar-
kötését lehetővé
ereje nem tudja
szélve, Wedgwood
ngem az a maga-
ormány ebben a
szendővel ezelőtt
szeléka is azoknak
a ma elkövetnek,
kereszténységet.
nálló keleteurópai
mondhatatlanul el-
vel az emberi jo-
adjanak angolok,
ekeljen.
ASAG ELNÖKE
ANTISZEMITIZ-
abornok, az uru-
kiallagatáson fo-
leni liga küldött-
arról, hogy kor-
sidó-ellenes kilen-
zeti sajtó, amel-
dellenes hangot
ásainak élet.
derer
lapot és folyóira-
ezen a területen.
te, hogy egy fo-
„Jaldut“ (Gyer-
Megengedte a
litz zsidó könyv-
WEINEK ARUSI-
megjelenő „Der
völeg báró Neu-
apja, „barátság-
fölvívják a cseh
sidó írók, mint
és Jakob Was-
ak akkor se, ha
sitva. Prágában
német mintára
megtiltja a zsi-
ztését, mert eze-
dalomnak“ minő-
ZEMITA PART
k pártjának szél-
cseh fasizta pár-
vezetése alatt sa-
Rozsevácot mint
d még a köztár-
ület ellen elköve-
ást Prágában és
est szenvedett el-
szló), amit a né-
sznak. Rövidesen
em) címen napi-
a Streicher-féle
il. A legutóbbi
amely a Wenzel
sehek, haem né-
rtóztatásuk során
etek, mire nyom-
óket.

HIREK

Kaftán és kalpag a történelemben

— Beszélgetés dr. Max Diamanttal —

A napokban Kolozsváron járt a zsidó népművészet egyik jeles kutatója, dr. Max Diamant csernovici ügyvéd és közéleti férfi, aki „Jüdische Volkskunst“ című könyvével nemcsak szakkörökben aratott osztatlan elismerést, hanem élvezetes és érdekes stílusa, témáinak mélyreható és világos előadása jussán minden olvasót, akit a zsidó nép játékos alkotása, formakeresése, művészi kiélése érdekel, be tudott vonni érdeklődése körébe. A könyvet, amelynek főleg Németországban és Ausztriában volt nagy közönsége, néhány héttel ezelőtt a Gestapo lefoglalta, egy részét meg is semmisítette. Ami a könyv iránt természetesen nemzsidók érdeklődését is felkeltette.

— Ujabb — kérdeztük — milyen irányban dolgozik?

— Fájdalom, a képzőművészeti kutatásokat abba kellett hagyni, minthogy semmi anyagi támogatásra nem számíthattam. Így hát egy kevesebb költséggel járó népművészeti ágat kultivállok; amely azonban a zsidó művészi alkotásnak nem kisebb jelentőségű műveit gyűjtöm a bukovinai, moldovai és beszarábiai zsidó népdalokat. Hat fiatal munkaerő segít nekem ebben és megelégedéssel állapítom meg, hogy közel száz-husz zsidó népdalt gyűjtöttünk eddig. Megvan a szövegük és dallamaik hangjegyekre vannak leírva. Mondhatom, a népköltészet gyöngyei. Örülök, hogy Erdélyben is ilyen irányú munka folyik: dr. Elisikovics Miksa, a temesvári zsidó liceum tanára, a jeles komponista részéről, igyekszem módot keresni rá, hogy a közös ügy érdekében kapcsolatba kerüljek vele.

Minthogy Diamant dr. kutatásainak egyik lényeges része a kelet-európai zsidó tömegek multjának könyvmozgása, erről a témáról is beszélgetve, érdekes felvilágosításokat kaptunk. Általában az volt a történelmi álláspont, hogy ezek a zsidók a lengyel királyok hívására Németországból jöttek a középkor derekán és vége felé ezekre a területekre, ahol középkori sajátosságait megőrizve élnek ma is. Mindössze a ruázkodás tekintetében asszimilálódtak környezetükhöz, amennyiben átvették a lengyel nemesség ruházatát a hosszú kaftánt és a prémes kalpagot.

Nos, ezt a történelmi meggyőződést megdöntötte egy tíz évvel ezelőtti napfényre került régészeti lelet. Akkor ugyanis a Pamir-fennsíkban megejtett régészeti ásások során a földmassza sajátos konzerváló képessége lehetővé tette, hogy egy sziklába vajt zárda helyiségei teljesen ép állapotban kerüljenek felszínre. Az egyik terem freskóiból pedig világosan megállapítható az akkori férfiak viselete. Mindegyik kaftánt visel és kalpagot. Derékhoz simuló, térdig érő kabátot és ez miben sem különbözik a mi chaszidjaink szombati öltözékétől. Némelyeknek paszomány öve volt, némelyek színes kaftánban vannak festve. Több mint valószínű, hogy az övben ábrázoltak lovasok voltak, a színes kaftánosok pedig nemek. Közel áll tehát a feltevés, hogy a zsidók viselete ebből az időből és erről a zónáról származik.

Történelmi tény ugyanis, hogy 750 és 960 között a kazár uralom zsidó volt. Jozsef khán, akinek a szomszédosság miatt a bizánci és mohamedán vallás között kellett volna választania, úgy határozott, hogy zsidó lesz. Országába hívta a perzsi zsidók jeleit és áttért a zsidó hitre. Vele együtt a nemesség is felvették Mózes vallását és a perzsa zsidók viseletét. Nyilvánvaló tehát, hogy a zsidó tömegek a kelet-európai szláv országokba a krimi területekről húzódtak le.

Dr. Diamant szerint a képzőművészeti emlékek, amelyek után ő maga kutatott, szintén e feltevés mellett szólnak. A legtöbb sarkó faragása ugyanis motívumaiban élénken emlékeztet a bükkfából való síremlékekre; a kazárok pedig, mint a székelemek, fából faragott emléket állítottak halottaiknak. Konzervatív eleme a kelet-európai zsidóknak nagyrészt tehát ugylátszik a kazároktól ered, vagyis perzsa-babylon zsidóktól. Akik Németországból jöttek, azok inkább hajlottak az asszimilációra és sokan közülük fel is olvadtak az idők során a környező népekbe.

Az idealisták bizakodásával mondja dr. Diamant, hogy minden reménye megvan arra, hogy az újabb kutatások eredménye alá fogják támasztani ezt a feltevését. (sz.)

— György angol király táviratilag mondott köszönetet Rooseveltnak. Washingtonból jelentik: György angol király táviratilag mondott köszönetet Rooseveltnak a számára nyújtott fogadtatásért.

— Kiténtetés. Dr. Pop Zsigmond máramarosi vármegyei főorvost öfelsége a Meritul Cultural érdemrenddel tüntette ki. A rokon-szenvis vármegyei főorvos, aki a megye határán túl is nagy népszerűségnek örvend, június 6-ikán királyi kihallgatáson köszönte meg a kiténtetést.

GÓL az EPESZÜEKNEK!

Spanyol földön, Bilbaoban érdekes labdarúgó mérkőzést rendeztek. Néhány orvosnak — lélektani kísérletként — eszébe jutott, hogy tizenegy férfit a bilbaói táblolyda lakói közül futballmérkőzésre állítsanak ki egy „teljesen beszámítható” csapatot szemben. Az örültek — mint ahogy ez utóbb több helyen tapasztalható — már az első félidőben magukhoz ragadták a vezetést s a meccs végéig 4:2 gólaránnyal teljes diadalt arattak.

Nyugodjék bele kedves polgártárs, ez már így van. Tartsa korjelenségnek, sorszerűségnek, sőt, ha úgy tetszik, történelmi végzetnek, tartsa, aminek éppen jölesik. Ne csodálkozzák azon, hogy tizenegy elmeháborodott diadalmaskodik tizenegy normális ember fölött, hiszen az epeszüek szempontjából manapság általában előnytelenebbül üt ki ez a számarány. Mert még mindig többen vannak és mégis alólmaraának.

Perse, az lett volna természetes, ha a normális emberek felülkerekedtek volna. Dehát erre a bilbaói örültek nem csináltak „precedens”. Valóban kiszámíthatatlan következményei lettek volna annak, ha így történik. Micsoda furoré lett volna világszerte, ha véletlenül az örültek maradtak volna alól. Dehát ők csak örültek — nm bolondok! (m. p.)

— Tífuszjárvány pusztít Iasiban. Iasiból jelentik: A városban egy idő óta tífuszjárvány pusztít, melynek elfojtására a legerélyesebb intézkedéseket megtették. A főorvosi hivatal elrendelte, hogy a lakosságot tífuszelleni védőoltással lássák el. Akik nem jelentkeznek oltásra, azokat megbüntetik az egészségügyi törvény 273. szakasza alapján.

A közönség általános kérésére még 2 napig, csütörtökön és pénteken bemutatásra kerül a ROYAL slágermozgóban

MICKEY ROONEY

a „FIUK VÁROSA” című film felejthetetlen főszereplőjének filmje:

A HARDY FIUK SZERETIK A LÁNYOK.

Ma utoljára: STAN és BRAN a FRA DIAVOLO című filmben.

— Vonat elé vetette magát egy urinő. Bucurestiből jelentik: Tegnap reggel egy fiatal, jólöltözött urinő az állomáson a vonat elé vetette magát. A vonat kerekei darabokra vágták az öngyilkos nő testét. Az öngyilkos urinő 20—25 éves lehetett. Fekete ruhába volt öltözve és fekete antilopcipót viselt. Geetzonyebarna haja és szürke szeme volt. Személyazonosságát nem tudták megállapítani, mert semmiféle írást nem találtak nála. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— Szárazság pusztít több amerikai államban. Washingtonból jelentik: Több államban szárazság pusztít. Emiatt a buzatermes gyengebb lesz, mint az utolsó három évben volt. Szakértők szerint a termés 675.000.000 bushel lesz, míg a tavaly 900.000.000 volt.

— Megalakult az irók nyugdíjgyűsülete. Bucurestiből jelentik: Az irók nyugdíjgyűsülete, melynek felállításáról nemrégiben rendelettervény intézkedett, megalakult. Az egyesület a társadalombiztosító pénztárral fog együttműködni. Királyi rendelettel most neveztek ki az irók nyugdíjpénztárának vezetőjét. A vezetőség tagjai: Ralea Mihail munkügyi miniszter, N. Condescu tábornok, Liviu Rebreanu, Corneliu Moldovanu, Ionel Teodoranu és I. Herescu irók, valamint C. Visoianu, Al. Rosetti és Mihai Enescu a munkügyi minisztérium képviselői. Az irók nyugdíjpénztárának vezetésével I. Argeseanu társadalombiztosítási aligazgatót bízták meg.

— Dr. Handler Elza Kolozsváron. A Galil akció folytatására Kolozsvárra érkezett dr. Handler Elza asszony, aki tagja az erdélyi részű WIZO Federáció, a ZaNSZ Kisintézőbizottságának, a KKL erdélyi kuratóriumának és a WIZO világszervezet Counciljének. Dr. Handler Elza közismert cionista munkásságáról és sokirányú vezetői képességéről. A kolozsvári WIZO nagy szeretettel fogadta vendégét.

— Ellopták a Louvreből Watteau egyik világhírű képét. Párizsból jelentik: Vasárnap, fényes nappal ellopták a Louvreből a tizennyolcadik század festőművészetének egyik legreprezentatívabb képét, Watteau-nak egyik világhírű festményét, melyet három-négymillió frankért lehetett volna eladni, valódi értéke azonban ennél sokkal nagyobb. Az elrített Watteau-kép 25 cm-es nagyságú festmény. A Gioconda-képnek 1911-ben történt ellopása óta a Louvre történetében ez a legnagyobb lopás. A Gioconda-képet 1913-ban Florenyben találták meg ismét.

— Sulyos kimeneteli családi verekedés Kolozsváron. Sulyos és végzetes következményekkel járó családi verekedés történt tegnap este 11 óra tájban az Óvárban. Borbély József Chinez uca 1. szám alatt lakó 31 éves cipész a Filipescu uca sarkán, illetve a lakása előtt tulajdon felesége — szóváltás során — clyan szerencsétlenül ütötte fejbe valami hegyes vastárggyal, hogy eszméletlenül, vértöcsében rogyott össze a gyalogjárón. A harcias feleség tettének elkövetése után nyomtalanul eltűnt. A járókelők az eszméletlen állapotban lévő cipészt azonnal első segélyben részesítették és sebeit bekötötték, de a vér ennek ellenére bőségesen továbbra is csak folyt a fejéből. Azonnal értesítették telefonon az I. kerületi rendőrséget, ahonnan Ponoran Iuliu ügyeletes tiszt-helyettes szállott ki a szerencsétlenség színhelyére két detektív és három rendőr kíséretében a nyomzás, illetve a vizsgálat megkezdésére. A sulyosan megsebesített férfit rögtön gépkocsira tették és beszállították a sebészeti klinikára, ahol mindjárt műtétet hajtottak végre rajta, de az orvosok megállapítása szerint a saját feleségének áldozatul esett cipész állapota már válságosnak látszik, mert az agyvelője is sulyosan megsérült. A rendőrség tüzetes nyomozást indított a közben eltűnt feleség kézrekerítésére.

— Egy angol állatkertből eltűnt egy négy méter hosszú afrikai kígyó. Londonból jelentik: A pool-doruti állatkertből egy négy méter hosszú afrikai kígyó eltűnt. Az egész környék keresi, de eddig nem találták meg.

— Felémelik a katonai szolgálati időt Spanyolországban. Burgosból jelentik: Június 15-én két korosztályt küldenek haza. Valószínűnek tartják, hogy novemberig leszerek az összes kontingenseket, az 1936—40-es évek kivételével. Valószínűnek tartják, hogy a kormány egyről két évre emeli fel a katonai szolgálati időt. A katonakötelesek ezentul 19 éves korukban állnak fegyverbe 21 helyett.

F. hó 20-án este 9 órai kezdettel nagy

ária és dalestet

rendez

Kallos József

Fischer Vilmos zongorakísérettel a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében (Royal mozgó felett). Jegyek elővételben Deutsch M. üzletben kaphatók, Pişa Unirii 9.

Az est jövedelme a Keren Kajemetet illeti.

Dr. Becski Irén

Gyermek-nyaraltatása

Lunca-Bradului, Toplița mellett, 800 méter magaslaton, fenyőerdők, a Maros és Ilva folyók között, gyönyörű napos villában, szobáinkat 3 gyermek. Orth. kóser koszt, saját konyha, bőséges hízókura. Nagy játszótér, futball, uszó hideg és meleg fürdő. Picienyek-re gondos felvigyázás. Csak 20 gyermeket veszünk fel. Indulás július 2-án.

Cím: CLUJ, Str. Elisabeta 25. Telefon 17-67.

Csak a

Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos.

CALEA VICTORIEI No. 11. Telefon 3-3410.

— Román delégátusok a nemzetközi agrár-szövetség drezdai kongresszusán. Drezdából jelentik: A nemzetközi agrár-szövetség közgyűlése elhatározta, hogy nemzetközi egyezmény kötését fogja ajánlani a buzatermelésre és kivételre. A kongresszuson Romániát nagyszámú delegáció képviseli Ionescu-Sistestivel az élén. A román delegátusok minden felmerült kérdéshez hozzászóltak és jelentéseket terjesztettek elő.

— Bata Szarajevóban akar cipőgyárat létesíteni. Belgrádból jelentik: Jon Bata cseh cipőgyáros Szarajevóba érkezett, ahol Novi Zlin néven cipőgyárat akar alapítani.

— Házasság. Lévi Magda Oradea és Liebermann Emil Carei szívesen látják összes rokonaikat és jóbarátait a folyó hó 18-án, vasárnap déli 1 órakor Nagyváradon a Carmel étteremben tartandó esküvőjükön. (Minden külön értesítés helyett).

— KIJELÖLTÉK A KOLOZSVÁRI ÉRETTSÉGI KÖZPONTOKAT. A közoktatási minisztérium az idei érettségi vizsgákkal kapcsolatosan a következő érettségizetők központokat állapította meg: 1. Szamos történelemben Kolozsváron működik az 54. számú bizottság (a Gheorghe Bratianu filicium helyiségében). Ez a bizottság vizsgáztatja a Gh. Baritiu liceum, az Egyetem Pedagógiai Szemináriumának és a 2. számú kolozsvári filiciumnak növendékeit. A Regina Maria leányliceum helyiségében működő 55. számú érettségizetők bizottság előtt a Regina Maria, Principesa Ileana és a kolozsvári Marianum növendékei tesnek érettségit. Az 56. számú bizottság a Principesa Ileana leányliceum helyiségében működik. Ez előtt a kolozsvári Rómái Katolikus Főgimnázium, Reformárius Kollégium, Reformatus Leányfőgimnázium és az Unitárius Főgimnázium növendékei vizsgáznak. Az 57. számú bizottság az Andrei Muresan liceum helyiségében vizsgáztat. Ez előtt az Andrei Muresan (Beszterce), Gh. Cosbuc (Naszód), a Petru Maior (Szamosújvár), az Odobescu és Evengeli (Szamosújvár) Főgimnázium (Beszterce), valamint a tankerületi felügyelőség utján beiratkozott növendékek vizsgáznak.

— Egy kolozsvári matrona megdöbbentő öngyilkossága. Megdöbbentő öngyilkosság történt kedden délelőtt a kolozsvári gyeptermester telep közelében. Özevgy Rosenczweig Lipótné szül. Márk Regina Livezii uca 43. szám alatt lakó 88 éves matrona öngyilkossági szándékkal a Szamos medrébe ugrott és mire a járőrök, akik tettét észrevették, utánuk rohantak, már a víz hullámai messzire sodorták. Az öregasszonyt nem is lehetett kimenteni és a vízbe fulladt. Azonnal értesítették a hatóságokat, ahonnan dr. Hosu városi tisztiorvos és Oana Lascu IV. kerületi rendőrkormányzó szállottak ki a tragédia színhelyére. A rendőrorvos intézkedésére az öregasszony holttestét, miután a kiszállított tüzoltók a vízből kihúzták, beszállították a törvényszéki bonctani intézetbe. A rendőri vizsgálat során megállapított nyert, hogy Rosenczweigné tettét afőlötti elkeseredésében követte el, mert az Egyesült Államokban lakó egyik leányától állítólag rossz híreket kapott. Temetése iránt még nem történt intézkedés.

— Erőteljes angol könyvek: Chesteron: History of England kve 158 lej. R. Lehmann: Note in Mdic, 318 lap, 125 lej. Kuncz Aladár: Black Monastery, 409 lap, kve 225 lej. Bromfield: Lili Barr 390 lap, kve 158 lej. L. Maugham: Explorer, 270 lap, kve 125 lej. Ferber: Schow-Boat, 398 lap, kve 125 lej. stb. Lepagenál Kolozsvár. Kérjen új angol jegyzéket.

— Báál Mólacha szeminárium. A Báál Mólacha kolozsvári csoportjának cionista szeminárium előadássorozatának keretében ma, szerdán, 14-én este háromnegyed 9 órakor ing. Léwy Arje: „Palesztinografia” (II-ik rész) és Fischhoff Emil: „Precionizmus” (II-ik rész) címmel tart előadást.

EGYESÜLETI ÉLET

— Báál Mólacha szeminárium. A Báál Mólacha kolozsvári csoportjának cionista szeminárium előadássorozatának keretében ma, szerdán, 14-én este háromnegyed 9 órakor ing. Léwy Arje: „Palesztinografia” (II-ik rész) és Fischhoff Emil: „Precionizmus” (II-ik rész) címmel tart előadást.

Tel-Avivban sok, a ronggyújtó, a ilyen is akad és kü nálya a szolgálatait, nem a mindenféle pe járó. Az egyik cigarettát, a harmadik flitt szappant. De olyan is kereskedést hurcol vagy éppenséggel a lok, asszonyok és fér köztük.

A consensus arra gárt, hogy egyiküket zel a háza, akarom ról. Mert a telavivi kedvelő házaló, hogy Uj bevándorló, aki me kedni. Régi pales munkanélküliségbe kofferkével, vagy hátán küzdi kereszt amj az újabb munká Ezeknek az emberek kell biztosítani — v polgár, aki valamely vásárol. Halmozza segítse nehézségeik esik, hogy némelyik toltetészappannal kálóval, negyven o rovarpusztító porral, hogy Tel-Aviv valamé kejt — ne tessék b nezerláb szörnyek, nevét, sohasem is tudottam meg először és nyek, a kislányom között — maradéka pusztítani. Ami pedig álatvilágunk szomorú ha ez a különös fajt Bár akadtam olyan r is, akik a zsupek k lándzsát. Legfeljebb félében tűnének me bőlény néhány péld — tartják — ne legy de ezek sivar lelkek rájuk.

A házalók egyre hő takozó áradatában eg Részben a szép sza hatoló bus pillantásáv ságával. Pontosan jel A legfőbb ismertetőjel volt. Minden érdekelte kor, honnan és miért hogy hányan vagyunk szánk — ez a mifélek értéke. — és egyár még sok minden eg kalapom szalagjág. T sem kerülté el a figy

A sok beszéd révén alakult ki idővel közté abban nyilvánult meg pen vásároltuk. Akkó helyünk az ujonnan mára. Ha a szappant a éppenséggel a lámpa rakkunk. Ha cipőma dik pár is komplett v rolna az ember egy az órárt minden lébe az uccán is nagyoka érdeklődik a kedves az öreg bácsi, ez a koffer-cepeléstől hajlo venci, a megkülönböz kezeit házalónk. A há

A multkor azután, pénteken délután, m valami dolgom aka amely jóóra járásnyir lakom. Amikor elvő sürgős munkámat, ne hogy hazaautóbuszo zsinagógák egyikébe hercegkisasszonyt. A már lefutja a hétk (Mellesleg: ez az ezt sabb csatlakozásom háas, szépszakállú öre hatalmas kürtből óra sabbat megnyitó-akb róla, hogy csámpás, alig-alig húzza a m nincsen rajta sem és a trombitáját alig szerezte be neki a h ehhezképest leállotta gondoltam, ha itt dá hamidrásban és aztá ujr erőre kapva, döcög a barcheszeim, a gyv melle.

TEL-AVIVI FIGURÁK

A házaló

Tel-Aviv, június elején

Tel-Avivban sok, tengersok a házaló. Nem a ronggyújtó, a borszedő házaló — bár ilyen is akad és kivételesen „németül“ ki-nálja a szolgálatait, így: Alté Saché! — hanem a mindenféle portékával házról házra járó. Az egyik cigarettát kínál, a másik cénát, a harmadik flittet, a legtöbbjük mosdószappant. De olyan is van, aki egész vegyes-kereskedést hurcol magával a kerékpárján, vagy éppenséggel a hátán. Öregek és fiatalok, asszonyok és férfiak egyképpen akadnak közöttük.

A consensus arra kötelezi a telavivi polgárt, hogy egyiküket se engedje el üres kézzel a háza, akarom mondani: a lakása tájáról. Mert a telavivi házalók legtöbbje műkedvelő házaló, hogy így fejezzem ki magam. Új bevándorló, aki még nem tudott elhelyezkedni. Régi palesztinai, aki történetesen munkanélküliségbe pottyant és így, kicsi kofferkével, vagy nagy ládával a vállán hátán küzd a keresztül magát azon az időn, ami az újabb munkábaállásáig rájanehezedik. Ezeknek az embereknek kereseti lehetőséget kell biztosítani — világos. Tehát a telavivi polgár, aki valamelyest teheti, rendületlenül vásárol. Halmozza a portékát, hogy meg-segítse nehézségekkel küzdő néptársát. Így esik, hogy némelyik háziasszony 4-5 tucait toletteszappannal. 8-10 skatulya fogpiszkálóval, negyver cipőmadzaggal és annyi rovarpusztító porral-folyadékkal rendelkezik, hogy Tel-Aviv valamennyi hangyjáját és zsu-kejét — ne tessék haragudni, de ennek az ezerlábu szörnynek nem tudom a magyar nevét, sohasem is tudtam, hiszen itt pillantottam meg először és itt is drámaj körülmények, a kislányom velőtrázó sikongatásai között — maradéktalanul ki tudná velük pusztítani. Ami pedig öreg hiba lenne. Mert állatvilágunk szomoruan egyhangúvá válnék, ha ez a különös fajta rovar eltűnne belőle. Bár akadnak olyan meg nem értő lelkekre is, akik a zsukek kiirtása mellett törnek lándzsát. Legfeljebb valami nemzeti park-felében tűrnének meg belőlük a lá utolsó bőlény néhány példányt. A lakásunkban — tartják — ne legyen számukra hely. Na, de ezek sivar lelkek, kár szót vesztegetni rájuk.

A házalók egyre hőmpölygő és egyre váltakozó áradatában egy öreg bácsi tűnt fel. Részben a szép szakállával, az erősenyhataló bus pillantásával. Részben az állandóságával. Pontosan jelentkezett hétről-hétre. A legfőbb ismertetőjele pedig a beszédessége volt. Minden érdekelte. Pro primo, hogy mikor, honnan és miért jöttem. Pro secundo, hogy hányan vagyunk, van-e már parnaszánk — ez a mifelénk párnosze héber egyenértékese. — és egyáltalában pénzünk. Es még sok minden egyéb, egész a szalma-kalapot szalagjáig. Talán tovább is. Semmi sem került el a figyelmét.

A sok beszéd révén valami barátságféle alakult ki idővel közöttünk, ami mindenekelőtt abban nyilvánult meg, hogy tőle mindenképpen vásároltunk. Akkor is, ha már nem volt helyünk az ujonnan szerzett portéka számára. Ha a szappant a szekrénytetőjére, vagy éppenséggel a lámpaernyőjére kellett is felraknunk. Ha cipőmadzagból már az ötvenedik pár is komplett volt. Már hogy ne vásárolna az ember egy ilyen kedves, egy ilyen az orrát minden lébe belelítő bácsikánál, aki az uccán is nagyokat köszöntet és mindig érdeklődik a kedves egészségünk iránt? Ez az öreg bácsi, ez a nagyokat sóhajtozó, a koffer-cepeléstől hajlott hátú vén, volt a kedvenc, a megkülönböztetett előzékenységgel kezelt házalónk. A házi házalónk ugyszólván.

A multkor azután megessett velem, hogy pénteken délután, még pedig késő délután, valami dologom akadt egy városrészben, amely jóóra járásnyira esik a fertálytól, ahol lakom. Amikor elvégeztem ezt a bizonyos sürgős munkámat, nem volt már módomban, hogy hazaautóbuszozzak és a köztembeli zsinagógák egyikében fogadjam a sabbat hercegisasszonyt. A kehillá ezredtrombitása már lefujta a hétköznapi hadgyakorlatot. (Mellesleg: ez az ezredtrombitás a legsúlyosabb csatlakozásom telavivi életemben; dalás, szépszakállu öregurnak képzeltem, aki hatalmas kúrtból árasztja a köznap záró- és sabbat megnyitó-akkordjait s ime kiderült róla, hogy csampás, vedlett öregecske, aki alig-alig huzza a lábát, talán sántit is, nincs rajta semmi arkangyalos, na és a trombitáját alighanem valami ócskástól szerezte be neki a hitközség). Az autóbuszok ehhez képest leállottak. A legokosabb lesz, gondoltam, ha itt davenolok valamelyik bet-hamidrásban és aztán, a templombanüléstől uj erőre kapva, döcögök haza a kidduszorom, a bárcheszeim, a gyertyafény és a családom mellé.

Igy is cselekedtem. Egy ismeretlen templomcskába állítottam be és vártam, mikor kezdik. A hívek, Tel-Aviv istenfélő kisemberei, már együtt voltak. Korbonest mondtak, híres rebbekről beszélgettek, vagy időöltésből valami talmudi témát boncolgattak nagy szakértelemmel. De akadt olyan is, aki humorral ütötte agyon a várakozás idejét. Itt hallottam a bölcs megállapítást, hogy aki Palesztinába tette át sátorfáját, végérvényesen megmenekedett a cözestől. Itt nincs cözész! Itt csak carot van... Itt hallottam „pesat“-ot a közismert mondásról, hogy Erec Jisrael levegőjétől megokosodunk. Egyszóval itt csupa chóchem lakik. Be is teljesedett rajtuk a másik példabeszéd igaza: Lechá-chámim én lechem...

Egyszóval nem unatkoztam. Sőt. De végre mégis megokallottam a várakozást. Hiszen jóórányi gyalogut várt rám, hogy hazaérhessek, pláne, ha az előírásos apró sabbati lépésekkel haladok. Kezdtél sötétedni is. Ideje lett volna mindenképpen már, hogy rágyújtsunk a mincha-imára. Megkérdeztem a szomszédomat, mire várunk volkáéppen. A gabbajra, vulgo: gabérea, a templom előljárójára — felelte. Nélküle, rabbi Chájim József nélkül, nem kezdünk. Ez már így szokás nálunk. Ez kijár neki.

Na jó, várjunk rabbi Chájim József-re, a miniatűr kehilla nagy potentájára. Hiszen nincsen választásunk.

Nem kellett már sokáig várni. Megjött. Peckes tariásu, parancsoló szemű kis öregember volt. Suhogó selyemkaftán vette körül törékeny testét, amint illik gartil-vel övezve, fején széleskarimájú bársonykalap, hóna alatt terebélyes tallisz-bajtli, s imakönyv. A

Az Odol fogpép

előállítását tudományos alapon ellenőrzik, nem támadja meg a fogzománcot és gyöngyfehérré teszi a fogakat. Használjon a mindennapi fogtisztításhoz ODOL-t.

ODOL

főhelyre telepedett és pár pillanat múlva felhallatszott az „amud“ mellől az előimádkozó hangja.

Nem sokat hallottam ebből a hangból. Nem igen voltam képes ezuttal imádkozni. Anynyira elképedtem a gabbaj, a híres rabbi Chájim József láttára. Az én kedvelt házalóm volt, a házi házalóm. De mekkora változáson esett át. Világre beteljesedett rajta a Heine híres sabbati versében megénekel metamorfózis: A hétköznap alázatos, mindenki előtt hajlongó, mindenkit körüludvarló házalójáról lehullott a gonosz tündér átká. Királyfi vált belőle, a sabbat hercegnő méltó párja. Prinz, kemaj sekosziu.

Uramisten, ha meggondolom, hogy ez a királyfi, ez a rabbi Chájim József két nap előtt beretvapengét kínált nekem!... Ima végeztével amikor felhangzott az

Adóm ólám himnusza — a chászidim nem jigdallal fejezi be az imádkozást, ez a fiatal, össze-vissza talán „csak“ 500 éves dal nincsen kedvükre, mert „résit lérsító“ mellé nem teszi oda, amint dukál, az „én áhcrit leáhcrit“-t az Ursten epithetonjaként — megpróbáltam kisuranni a templomocskából. Nehogy észrevegyen az öreg. De észrevett. És a szeme valami új, szokatlan keménységgel tüzött bele az én ezuttal bizonytalan nézésű szempáromba. Akaratlanul is nagyot köszöntem: Sabbat sálóm! Mire az öreg begyenesen adta meg az előírásos vála...t: Umvorach!

Ez volt ezideig az utolsó találkozásunk. A kedvenc házalónk, akarom mondani a Prinz, rabbi Chájim József, a gabbaj, a templomi jelenet óta nem csemetett többé az ajtókon, hogy beretvapenge vásárlására csábítson. Eltűnt életünkéből. (pp.)

Hollandia, Anglia, Franciaország és Belgium bebocsátják a „halálhajó“ menekültjeit

BRÜSSZEL, június 13. A belga kormány elhatározta, hogy a Saint Louis fedélzetén lévő zsidó emigránsok közül 250-nek megengedik belga területen való part-raszállást és ottmaradását mindaddig, amíg helyzetükre végleges megoldást találunk. Fenntartásukról az amerikai zsidók jótékony szervezetei fognak gondoskodni.

AMSZTERDAM, június 13. A nemzetközi menekültügyi bizottságnak a holland kormánnyal folytatott tárgyalásai eredményhez vezettek. Hollandia ugyanis hozzájárul ahhoz, hogy a Saint Louis hajó fedélzetén tartózkodó kilencszáz német menekült közül kétszáz az anyaországban partraszállhasson. A többieknek Anglia, Franciaország és Belgium nyújt menedéket.

Nyomában van a rendőrség a kladnói német rendőrőrmester gyilkosának

Elmarad az újabb rendszabályok életbeléptetése Kladno ellen

Prága, június 13. Prágában nagy izgalmat keltett a német rendőrtisztviselők és cseh tisztviselők közötti véres incidens. Nachodban — mint ismeretes — cseh tisztviselők és német rendőrök összeverekedtek s az összetűzés során egy cseh rendőrtisztviselőt agyonlőttek.

A Rador távirati iroda jelenti, hogy Frank államtitkár Neurath báró birodalmi protektor megbízásából megjelent Elias tábornok cseh miniszterelnöknél és sajnálkozását fejezte ki, a nachodi incidens

felett. Bejelentette, hogy a birodalmi protektor 50 ezer cseh koronát utalt ki a meggyilkolt tisztviselő családjá részére és elrendelte a nachodi német rendőrök rögtöni leváltását és másokkal való kicserélését.

Berlin, június 13. Kladnóból érkező hírek szerint a német és cseh rendőrség nyomára jött a német rendőrőrmester gyilkosának. A gyilkos elfogatása már csak órák kérdése. Ezek után újabb rendszabályok életbeléptetése Kladno ellen, most már elmarad.

Egymást érik a súlyos terror-cselekmények Palesztinában

Súlyos összetűzések Jeruzsálemben a mérsékelt és a szélsőséges szervezethez tartozó zsidók között

Haifa, június 13. (Rador.) Az éjszaka folyamán Haifából északra Hadassában öt arabot revolverlövéssekkel megöltek. A gyilkosok európai ruhába öltözött egyének voltak.

Kedd hajnaltól délig nyolc bomba és egy akna robbant Palesztinában. Két bomba szétrombolt a telefonfülkéket Tel-Aviv különböző városrészeiben. A bombákat az éjszaka folyamán helyezték el. Az egyik robbanás kisebb tüzet idézett elő az állomás mellett. Egy bomba robbant Jaffában,

mely a zsidónegyed külső részében súlyosan megsebesített egy angol rendőrt. Petach-Tikva mellett egy akna robbanása megsebesített egy arab kocsiat.

Ezek a terrorista merényletek a zsidó lakosság körében nagy feszültséget idéztek elő, jelentősen növelve a szakadékat a fegyelmet zsidó jisiv és a szélsőséges elemek között, akiket a súlyos következményekkel fenyegető merényletek elkövetésével vádolnak. Tegnap az egyik jeruzsálemi zsidó ifjusági otthonban a szélsőségesek

hat tagját megsebesítették. A mérsékelt szétrombolták az otthon berendezését és darabokra tépték Jabotinszkinék a fényképét. Az éjszaka folyamán több zsidót le-tartóztattak, azzal a váddal, hogy robbanó-anyagot szállítottak a terroristáknak.

Haifa, június 13. Az utóbbi napokban több hajón újabb angol katonai egységek érkeztek Palesztinába. Egyrészt az indiai helyőrségből irányították Palesztinába.

Tel-Aviv, június 13. Kétszáz „illegális“ zsidó bevándorló, akiknek partraszállását az angol hatóságok megtagadták, az Astir nevű hajó fedélzetéről táviratot intéztek a főkormányzóhoz, amelyben bejelentik, hogy éhségstrájkba lépnek.

London, június 13. Malcolm Macdonald gyarmatügyi miniszter tegnapi kijelentése az alsóházban, hogy megkérdezte a gyarmatok kormányzóit, befogadhatnák-e zsidó telepeket és felkérte őket, hogy fogadjanak rokonszenven minden, zsidó telepek részéről érkező, hasonló kérdést. Hozzá-tette a gyarmatügyi miniszter, hogy zsidó menekültek egyéni kéréseiről van szó. Első-sorban Észak-Rhodézia, Nyisszaföld, Tanganyika és Kenya gyarmatokról van szó, ahol a zsidó menekültek elhelyezése beható tanulmányozás tárgyát képezi. Március 31-ike óta kétezer zsidó menekült kapott az angol gyarmatokon részben ideiglenes, részben állandó letelepüléseket.

Egy amerikai köztársasági képviselő Roosevelttel ellen

Washington, június 13. Fish köztársasági képviselő a képviselőház előtt panaszt emelt az ellen, hogy a washingtoni angol nagykövet az angol királyi pár látogatása alkalmából készakarva megtagadta a köztársasági pártnak járó tiszteletet. Az angol nagykövet ugyanis a királyi pár tiszteletére rendezett kerti ünnepségre a köztársasági párt egyetlen tagját sem hívta meg. sőt Davis államügyész sem kapott meghívást, aki pedig a legközelebbi elnökválasztáson, mint jelölt vesz részt.

Egy másik beszédében Fish képviselő kijelentette, miszerint nem szabad megengedni, hogy az óvilág viszályait az újvilágba áttültessék. Felszólította az amerikai kormányt, jelentse ki, hogy ragaszkodnak a semlegességhez, mert Amerikának nincs kedve ahhoz, hogy bármelyik európai hatalomért fiat lemezáróltassa. Fish képviselő szerint Roosevelttel elnöknek nem szabad megszavazni a teljhatalmat, mert ő az európai konfliktusba való beavatkozás mellett van, egy új világháború pedig a világ boldosvázalását jelentené.

ETI ÉLET

minárium. A Báál csoportjának címista zatanának keretében háromnegyed 9 óra-estiznografia“ (II-ik mil: Precionizmus“ előadást.

SPORT

Tornaoktatóit ünnepelte a nagyváradai Makkabi

Oradea, június 13. Felemelő ünnepséget rendezett otthonában a Makkabi sportegyesület három sportoktatójának, Trock Jánosnak, Luszti Jenőnek és Schönberger Kálmánnak tizenöt, tíz, illetve öt éves tornaoktatói jubileuma alkalmából. Az ünnepségen nemcsak az egyesület tornaosztályát jelent meg teljes számban, hanem a váradi zsidó társadalom elítje is képviseltette magát. Az elnöki asztalnál Leichner József, az egyesület elnöke, dr. Erdész István szakosztályelnök, dr. Kabos Béla, dr. Molnár Vilmos, dr. Halmi István és dr. Váradi József foglaltak helyet.

Leichner József megnyitó szavaiban örömet fejezte ki afelett, hogy az egyesületnek ilyen alkalomból van módja ünnepelni. Külön kiemelte a tornaoktatók érdemét, akik önzetlen és lelkes munkájukkal lehetővé teszik a zsidó ifjúságnak, hogy a mai küzdelmes napokban a sport örömeiben kivehesék részüket és egyúttal megedződjenek a mai, ezer megpróbáltatással szolgáló időkkel szemben. Utána dr. Kabos Béla emelkedett szólásra, aki általános zsidó szempontokból világított rá emelkedett szavakkal annak a jelentőségére, hogy egy zsidó sportegyesület ma, amikor az egész világon szerte az üldözött zsidóság jajsza ké, olyan munkát és olyan eredményeket tud felmutatni, hogy a zsidó bánat napjaiban is oka van az ünneplésre, az örömré. Dr. Erdész István különösen a sport nagy jelentőségéről beszélt, rámutatva, hogy ha a zsidóság ma már nem görnyedt háttal meghunyászkodva lapul a rázúduló csapások sulya alatt, de emelt fővel, büszkén szembeszáll azokkal és új öntudat tölti el, elsősorban a sport az érdem, amely kirántva a zsidó ifjúságot a gettószellemből, új öntudatot és bajtársi érzést nevel belé. Dr. Halmi István román nyelven köszöntötte meg a tornaoktatóknak munkájukat és fejezte ki köszönetét a sportlehetőségekért az ország első sportolójának, öfelsége II. Károly királynak. A hallgatóság spontán felállással csatlakozott az elhangzott szavakhoz. A tornászok nevében Gézi Zsuzsi köszöntötte meg oktatóiknak munkájukat. Miután pedig a három ünnepeltnek az elnök átnyújtotta a márványba illesztett ezüst emléklapokat és Schönberger Kálmán meghatott hangon mondott köszönetet az ünneplésért, az ünnepi ülést az elnök bezárta.

Az ünnepség résztvevői ezután negyven személyes banketten vettek részt a Makkabi otthon kethelyiségében.

Cionista szellemű nevelés a szatmári Barkochbában

Ctuj, június 13. Lapunk egyik előző számában cikk jelent meg, amely azt a feltevést ébresztette, hogy a szatmári Barkochba sportegyesület nem állana teljes mértékben a Makkabi Világszövetség által meghatározott cionista program szolgálatában. Készéges örömmel rektifikáljuk a cikknek erre vonatkozó utalásait azoknak a több oldalról érkezett információknak az alapján, amelyek egyöntetűen ameltt szólnak, hogy a Barkochba cionista szellemben irányítja a zsidó ifjúság testnevelését és az egyesület összes szakosztályainak irányítása aktív cionisták kezében van, akik a Makkabi cionista programját valósítják meg, az adott lehetőségek között. A Barkochba június 3-án tartott választmányi ülésén foglalkozott ezzel a kérdéssel és miután a dr. Markovits Aladár elnök által felvetett bizalmi kérdést levette a napirendről, a következő egyhangú állásfoglalást szögezte le:

„Két éve annak, hogy a Barkochba sportegylet kimondotta, miszerint főprogramja a helybeli zsidó ifjak cionista szellemben való testnevelése. Ecélből kapcsolatot kerestt a helybeli cionista szervezetekkel, míg végül is ebben az évben sikerült a Zsidó Nemzeti Szövetséggel közös otthont bérelni, ahol a zsidó ifjak tornakiképzésben részesülnek héber vezényszavak mellett. Azonkívül chasid gyermekeket vont be testnevelési munkába, melynek kapcsán ezeket nemzeti öntudatra neveli. Ezen gyermekek cionista szellemben való nevelését a helybeli Barisszia kezébe adta, amelynek vezetői, eltekintve a cionista szellemű irányítástól, a kulturális szakosztályban külön nevelésben részesítik tagjainkat és a futballszakosztályban hetente felvilágosító előadásokat tartanak. Mult év telén a helybeli Joung-Wizo teljes egészében belépett egyesületünkbe és ök képezik női szakosztályunkat. Felkértük a helybeli Barissziát, hogy ezen munkán kívül, melyet eddig végeztek, lépjenek be egyéneiként is a Barkochbába és vegyék a kezükbe a közvet-

len irányítást, ami meg is történt, úgyhogy ma minden egyes szakosztály élén egy-egy barissziánus áll, ugyancsak a Barisszia szervezte meg az énekkórust, mely a héber zeneirodalmat van hivatva ápolni. Minden cionista rendezvényen testületileg jelen vagyunk és nem mulasztunk el semmilyen alkalmat,

mely alkalmasnak mutatkozik a cionista eszmék propagálására. Cionista munkánkkal az összes helybeli cionista szervezetek teljes elismerését szereztük meg és ez számtalanszor jutott kifejezésre dr. Markovits Aladár ügyvezető elnökünk előtt, ki ennek a munkának az élén áll.”

KÖZGAZDASÁG

Importárak fizetésének céljaira továbbra is csak a Banca Nationala előzetes engedélyével vásárolható szabadforgalmi deviza

Bucuresti, június 13. Megirtuk, hogy az érdekeltek intervenáltak a nemzetgazdasági miniszternél, hogy a május 1-én a szabadforgalmi devizákkal kapcsolatban életbeléptetett új rendszer formalitásait egyszerűsítsék. Ez az egyszerűsítés június 8-án meg is történt, amellyel kapcsolatban az a hír is elterjedt, hogy az importellérték-

fizetésnek céljaira vásárolt szabadforgalmi devizákhoz nem szükséges a Banca Nationala előzetes engedélye. Ezzel kapcsolatban a Banca Nationala közleményt adott ki, amely szerint a szabadforgalmi devizavásárláshoz továbbra is minden esetben szükséges a Jegybank előzetes engedélye.

A román-magyar külkereskedelmi egyezmény megújítását célzó tárgyalások előkészítése

Bucuresti, június 13. Megirtuk, hogy a június 30-án lejáró román-magyar külkereskedelmi egyezmény megújítására szóló tárgyalásokra az előkészületek megtörténtek és a tárgyalások néhány napon belül megkezdődnek. Ezzel kapcsolatban az Ugir értekezletre hívta össze a legjobban érdekelt faexportőröket, tekintve, hogy a faki-vitelt illetően nagyon nagy változásokra van kilátás.

Az értekezlet egyik résztvevője szerint a most meginduló román-magyar tárgyalásokba elsősorban szobakerül a romániai fapiacnak Magyarországon levő 14 milliós követelése. Ezt az összeget nem tudtuk e-ideig behajtani, a helyzetből eredő okok miatt. Felmerült az az ötlet, hogy Magyar-

ország a cseh-morva területen levő követeléseiből (háromoldalu kompenzációval) rendezze ezt a követelésünket. Minden kilátás meg van arra, hogy ezt a magyar bizottság tagjai el is fogják fogadni. A jövőt illetően tervezték a Magyarország felé irányuló fakivitel csökkentését, még pedig a következő módon: az eddigi nyolcezer vagon épületfát redukálják hat ezer vagonra, az eddigi háromezer vagon faragottfát redukálják 4 ezer vagonra és az eddigi 30 ezer vagon tűzfát redukálják háromezer vagonra.

Magyarországon foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy a pengő árfolyát leszállítják, ami valószínűleg az árak emelkedését fogja maga után vonni.

Nyaráljon Carmen Silvan az Ana Ghica villában

Elsőrendű ellátás.	Olcso penzió árak.
Június 10-től június 30-ig	Lei 180.—
Július 1-től augusztus 31-ig	„ 260.—
Szeptember 1-től szept. 15-ig	„ 160.—

Csak ujonnan engedélyezett italmérések kötelesek az engedély díját egész évre előre kifizetni

Bucuresti, június 13.) A pénzügyminisztérium számos panaszt kapott az utóbbi időben arról, hogy az adóhivatali és pénzügyigazgatósági közegek egész évre előre követelik az italméresi illetékeket. Ez az eljárás azért sérelmes, mert a szeszjövédékről szóló törvény értelmében csak az ujonnan kiváltott italméresi engedélyek után kell előre és egyösszegben kifizetni a folyó évi díjat, míg azoknál az italméreséknél, amelyek már elmúltak egy évesek, az ille-

téket negyedévenként, a negyedév első 15 napjáig kell befizetni. Tekintettel arra, hogy a pénzügyi hatóságok ezeket a rendelkezéseket külön utasítások alakjában megkapták, a jövedék igazgatósága most körlevélben hívta fel az illetékes tisztviselők figyelmét arra, hogy hasonló panaszok elkerülése érdekében ragaszkodjanak a törvény előírásaihoz, amikor az italméresi engedélydíjakat behajtják.

Kik képviselik Romániát a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal konferenciáján?

A Hivatalos Lap hétfői száma közli a munkaügyi miniszter ama rendeletét, melylyel kinevezte annak a delegációnak tagjait, akik Romániát a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal mostani genfi konferenciáján képviselik. A delegátusok a következők: Gh. Strat egyetemi tanár, C. Constantinescu, a munkaügyi minisztérium vezérigazgatója, M. Enescu, a Munkásbiztosító vezérigazgatója, St. Cunesco, a munkaügyi minisztérium vezérigazgatója, I. Argasa-

nu, a Munkásbiztosító vezérigazgatóhelyettese, mint az állam képviselői. A munkaadókat Th. Ficsinescu, az Ugir alelnöke és Alex. Grigoriu, az Ugir vezérigazgatója, a munkásokat Eft. Gherman, a Bányamunkás Unio főtitkára képviseli.

A bucaresti tőzsdén május hónapban 426.906.303 lej összegű forgalom bonyolódott le. A fixkamatozású papírok piacán 526 millió lej névértékű kötvényt 270.9 millió lej értékben adtak el. A részvénypiacon 240.063 darab részvény cserélt gazdát 156.049.943 lej értékben.

Megengedi kisasszony, hogy elkísérem?

A válasz erre az oly gyakori kérdésre kizárólag attól függ, hogy mily benyomást keltett az illető ur a fiatal hölgyre. Bizonyos, hogy a jól ápolt külső nem lebecsülendő előnyt jelent a társadalmi életben. De nemcsak külsőnk ápolásával kell törődnünk, az igazi testápolásnak ki kell terjednie mindazokra az apróságokra, melyeket a felületen ember könnyen elhanyagol. Az izzadság és velejáró kellemetlen szag csak a hanyagság következményei. Ezek a jelenségek azonban könnyen megszüntethetők, az izzadó testrészek (hónalj, kezek, lábak) tejjel való kezelése által. A tej alapján előállított HIDRO-MILKUDERM már könnyű bedörzsölés után eltávolítja az izzadság szagát, a bőrt nem ingerli, hanem rugalmassá teszi és fiatalítja. A HIDRO-MILKUDERM minden gyógyszertárban és jobb illatszertárban kapható.

Az ezévi gabonaértékesítési törvényjavaslatot a kormány a parlament elé terjesztette. Megirtuk, hogy a földművelésügyi minisztériumban törvénytervezet készült az 1939. évi gabona-termés értékesítésére. A törvénytervezet a Legfőbb Agrárbizottság már jóváhagyta és a kormány a parlament elé terjesztette. A törvénytervezetben a kormány új alapokra fekteti a buzaértékesítési rendszert. Egy másik törvénytervezetben a kormány szabályozza a mezőgazdasági ingatlan-eladásokat, hogy megakadályozza a kisbirtokok tulzott elprózódását. Itt írjuk meg, hogy a földművelésügyi minisztériumban elkészült a szőlőtermelés védelméről szóló törvény végrehajtási utasítása is.

Nyersgyapot csak az eddigi rendszer szerint importálható. N. Missir, a nemzetgazdasági minisztérium államtitkára a napokban értekezletet tartott a textilipar képviselőivel, amelyen közölte, hogy a kormány nem tejesítheti ama kérésüket, hogy nyersgyapotot Egyiptomból kompenzációs uton hozzanak be. Közölte azonban azt is, hogy a Banca Nationala a jelenlegi rendszer alapján folyósítani fogja a nyersgyapotimporthoz szükséges devizát.

Véglegesnek tekinthetők a nemzetgazdasági minisztérium által adott ideiglenes iparpártolási kedvezmények. A belföldi ipar védelméről szóló törvény 33. szakaszát rendelet-törvénnyel módosították, még pedig oly értelemben, hogy a minisztertanács által adott iparpártolási kedvezmények a nemzetgazdasági minisztérium egyszerű határozata alapján kiterjeszthetők az érdekelt vállalatok fiókjaira, vagy ujonnan alapított üzemeire. A nemzetgazdasági minisztérium által adott ideiglenes iparpártolási engedélyek ennek a törvényt módosításnak értelmében véglegeseknek tekinthetők.

Az ékszerésztől, aki nem tagja a céhnek, megvonják az aranyvásárlási engedélyt. A nemesfémfeldolgozó iparosok kolozsvári céhközpontja értesítette a szamostartományi szakmabeli iparosságot, hogy a munkaügyi minisztérium jóváhagyta a céh alapszabályait, aminek alapján a szervezési munkálatok a tartomány egész területén megindultak. A céhnek tagja minden órák, ékszerész és látszerész. Akik ezek közül nem vétetik fel magukat a céhbe, azoktól a Nemzet Bank megvonja az aranyvásárlásra jogosító felhatalmazást.

Zürichi árfolyamok. (Június 13): Márka 177.87, holland forint 235.87, dollár 443.50, font 20.7775, francia frank 11.755, olasz lira 24.335, szlovák korona 15.10, pengő 87.—, dinár 10.—, lej 3.25, zloty 83.62, belgas 75.50.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.45—143.52
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	75.21—76.38
svájci frank	31.38—32.36
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomban behozható devizakvóták árfolyamai tartottak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1550—1560
angol font, 20%-os kvóta	1400—1406
angol font, 40%-os kvóta	950—985
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	176—182
dollár, 30%-os szabadkvóta	305
svájci frank, 30%-os kvóta	75—78
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	9.—
francia frank, 20%-os sz.-kvóta	9.50
belgas, 30%-os	58.50
zloty, 30%-os kvóta	67.50
svédkorona, 30%-os kvóta	87.50

RÁDIÓ M

Szerda, június 14.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus rádió, reggeli hangverseny. 8.00: Tanácsok. 13: Időjelzés, hírek sport, vizállásjel hangverseny. Közben: Hanglemezek. 14.15: Hír rádióhíradó. 14.30: Hangi előadás. 19: Felolvasások. 20: Felolvasások. 21: Eminescu író emlékére. 22.15: Közzené. 22.30: Hírek. 23.15: Vendég műsorra. 23.45: Hírek. 24: Közlemények.

Jeruzsálem. Délután 1.00: Humoros zene. 1.20: Hírek angolul. 5: Póly nyelvoktatás. 8: Pontos időjelzés. 8.15: Kelekek előadás. 9.15: Pontos időjelzés. 9.45: Villmann előadása.

Budapest I. 7.45: Torna. 11: Hírek. 13.10: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés. 15.30: Hírek. 18.00: Hírek. 20.15: Hírek. 20.40: Két egyfelvonásos. 21: Lengyel rádió műsor. 23: Budapest—Brüsszel csapat mérkőzése. 24: Színház.

Ösítőrok, ju

Bucuresti. 7.30: Ritmikus rádió, reggeli hangverseny. 8.00: Tanácsok. 13: Időjelzés, hírek sport, vizállásjel hangverseny. Közben: Hanglemezek. 14.15: Hír rádióhíradó. 14.30: Hangi előadás. 19: Felolvasások. 20: Felolvasások. 21: Eminescu író emlékére. 22.15: Közzené. 22.30: Hírek. 23.15: Vendég műsorra. 23.45: Hírek. 24: Közlemények.

Jeruzsálem. 1.30: Pontos időjelzés. 2.20: Hírek.

Bazilay István

(VI)

„Amerikai zsidók jötték, almas tempójában kezdtek szívében. Ime, a zsidók és felépítették az ország gazdasági vidéknek szükséges van. A zsidók, a vasúti vonal megépítésébe. Ahogy van Tel-Aviv, a Somrone Halál Tiberiás és a Galiléa. Ennek is egy fővárosa. És az amerikaiak, a főceca közepén szerveztek. És kezdtek el. Ez itt a színház, az ország, amott a szakszervezetek a főposta. Az állomás környékén emberek vették a tel. De aztán bekövezték a szakszervezetek. Megfúlnak nincs elég viz. Köinák eltartására. Vizet meg a város. Furcsa, nek Jezrelelnék éppen a vízhiányban. És emelősítés, ideiglenes hat. Nemzeti alapoknak meg. Ha már befektet. Árdán vízből nehéző id. És vízmennyiséget. És így maradt meg k. Ályen jó, hogy megmar. Kis délszaki növények. 16, édes kis fészek, mi. Nyvből vágta volna k. Étezer lakosa van csak. A főuccaja és korzója. Ártéren sátrak. Van ve

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, június 14.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Felolvasás. 19.17: Hanglemek. 20: Felolvasás. 20.15: Vendéglői zene. 21: Eminescu író műveiből. 22: Hírek. 21.15: Közzene. 22.30: Chopin hanglemek. 3: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. Délután 1.30: Pontos idő, hírek. Humoros zene. 1.40: Hírek héberül. 2.20: Hírek angolul. 5: Pontos idő, hírek. Angol nyelvoktatás. 8: Pontos idő, időjárás, hírek héberül. 8.15: Keleti héber zene. 8.40: Előadás a zsidó kántori művészetéről. 9: Előadás. 9.15: Pontos idő, időjárás. 9.30: K. Illmann előadása. 9.45: Zene.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemek. 11: Hírek. 13.10: Balalajkazené. 13.40: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés. 14.30: Postás mekar. 15.30: Hírek. 18.45: A rádió szalonkara. 20.15: Hírek. 20.25: Magyar nóták. 21: Két egyfelvonásos. 21.50: Hírek. 22: A lengyel rádió műsorából. 22.40: Hírek. 23: Budapest—Brüsszel válogatott labdarúgócsapat mérkőzése. 24: Szalonzene. 1.05: Hírek.

Sütőtörök, június 15.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Felolvasás francia nyelven. 19.17: Hanglemek. 19.30: Giorgiu zongoraművész hangversenye. 20: Felolvasás. 20.15: Román zene hanglemek. 21: Schumann hanglemek. 22: Hírek. 22.15: Táncclemek. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. 1.30: Pontos idő, hírek. 2.10: Kántori dalok. 2.20: Hírek angolul. Pontos

Aranyér ellen Goedecke féle Anusol!

idő, időjárás. 5.30: Héber nyelvoktatás. 6: J. Lavni előadása. 8: Hírek héberül. 8.15: Előadás. 8.45: Hangverseny. 9.15: Pontos idő, időjárás, hírek angolul. 9.30: Könyv zene. 9.50: Londoni közvetítés Malcolm Macdonald beszédéről. Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemek. 11: Hírek. 13.10: Hanglemek. 13.40: Hírek. 14.30: Mefhosz táncczenekar. 15.30: Hírek. 18.40: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.25: Táncclemek. 21.30: A Foederatio Americana hangversenye. 22.40: Hírek. 23: A rádió szalonzenekara. 24: Cigányzene. 1.05: Hírek.

APRÓHIRDETÉSEK

Amatőrök dolgoztassák ki filmjeiket Foto Artist Friedmann-nál, Str. Regina Maria 46.

Hetvenötéves vasuti kedvezménnyel rendelkező közepkoru hadirokkant kereskedő utazói állást keres. Róth Dávid Cluj, Str. G. Tamas 28.

Két izr. fiatalember teljes ellátást kaphat vagy külbenjárati butorozott szoba kiadó, esetleg házaspárnak. Kepes, Baron L. Pop 27.

Biztos egzisztenciájú, komoly izr. közepkoru uriemberhez férjhez adnám 24 éves, intelligens leányomat megegyezés szerinti hozományjal, esetleg egy önálló ügynökség vezetőjéhez. Ajánlatokat „önálló” jellegére kérek.

Tanítványképzés! Kozmetika „Bote”, Hamburg M. Reg. Ferdinand 34., II. Telefon: 20-11.

Félfürdőnél lévő Hotel Bihorban megnyitott szigoruan orth. kóser vendéglő és bogda. אױך פּײַסער אױך פּײַסער A hotel ujonnan átalakítva. Szimche Weisz és társa.

13x7 raktárnak, műhelynek alkalmas helyiség kiadó. Marechal Foch 99.

Komoly, fiatal, szimpatikus urileány ismeretséget keresem szabad időnk közös eltöltésére. Házasság lehetséges. „Esperanto” jellegre.

Vatta és gyapjufeldolgozó üzem halálest miatt eladó. Értekezni dr. Kertész Miklós ügyvédnél, Str. Berde 2, délutáni órákban.

Keresünk kezdő zsidó géplakatossegédet. Személyi adatok megadása „Ügyes” jellegre.

4-5 szobás lakást keresünk a belvárosban földszinten, vagy első emeleten. „Azonnal” jellegre a kiadóba.

Kiadó gyönyörű kertes villalakás butorozva július 1-re. Cim a kiadóban.

Küldje gyermekét Brátkára Schwartz Menyhértne nyaralójába. Cim: Schwartz leányinternátus Oradea, Str. Ep. Ciorogariu 8.

Olcsón vállalom rövid idő alatt az új héber nyelv kitanítását. Érdeklődni: Cluj, Decabal 10. Liebermannál.

— Fordítás bármely nyelven, másolás Dr Mandel Fordító Iroda Memorandumai 24. Telefon 16-37.

Nem kell külföldre menni

BIXAD

Románia Karlsbadja

Gyomor-, vese- és hólyagbántalmaknál, gyógyhatása világhírű. Gyönyörű fekvés, fenyvesek között.

Június 10-16-ig nyitva

Prospektust küld kívánatra Direcțiunea Băilor Bixad, jud. Satu-Mare.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGO MUSORA.
A közönség általános kérésére még 2 napig, csütörtökön és pénteken bemutatásra kerül Mickey Rooney, a Fiúk városra című felejthetetlen főszereplőjének filmje: A Hardy fiut szeretik a lányok. Ma utoljára: Stan és Bran a Fra Diavolo című filmben.

A SELECT MOZGO MUSORA:
Huszárok előre! Bájós bécsi operett, zenéjét szerezte Robert Stolz, rendezte Georg Jacoby, főszerepekben: Maria Andergast, Leo Slezak, Ida Wüst.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:
Az elitét asszonyok. Főszereplők: Ann Shirley és Sally Eilers. A film előtt: Uj Paramount világhíradó.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:
Bosfor. Egy napig látható még az utóbbi évek egyik legszebb francia filmje, melynek rendezése és cselekménye minden eddigit felülmúl. Főszerepekben: Vivian Romance, John Lodge-Dalio.

A THALIA PREMIERMOZGO MUSORA
Az utolsó gangster! Amerika legféltettebb gangstervezérének, Dillinger és bandája megsemmisítésének hiteles története. A kétletű ember szerepét Edward G. Robinson, Amerika legnagyobb jellemszínésze játssza. Csak erős idegzetűeknek! 16 éven aluliaknak tiltva!

RIO MOZGO MUSORA:
Ma 3, 6 és 9 órakor! Két sláger egy helyár! I. Nagy Péter cár. Hatalmas történelmi orosz filmdráma a cárizmus idejéből. Fősz.: N. Simonov, N. Cercassov és A. Tarasova. Tolsztoj világhírű regénye nyomán. II. Heidi. Társadalmi film. Shirley Temple legújabb filmváltozata. II. Journal. Tartalmi leírás a kasszáni kapható.

Baczilay István:

Kicánduláson Palesztina fegyveres építői között

VI)
...Amerikai zsidók jöttek és a maguk hatalmas tempójában kezdtek dolgozni az émekek szívében. Ime, a zsidók felszabadították és felépítették az Émek Jezreel. A mezőgazdasági vidékek azonban városra is szüksége van. Afula centrálisan fekszik, a vasuti vonal mentén. Várost kell építeni belőle. Ahogyan a Sárón fővárosa Tel-Aviv, a Somroné Hajfa, a Jordán völgyé Tibériás és a Galilé Szaféd, úgy legyen az Émeknek is egy fővárosa, és ez lenne Afula. És az amerikaiak uccákat hasítottak, a főucca közepén pompás palma állt. Ez itt a színház, az ott a nagyvendégszoba, amott a szakszervezeti palota, vele szemben a főposta.
Az állomás környékén munkástelep. És emberek vették a telkeket és elkezdtek építeni. De aztán bekövetkezett a nem várt erencsétlenség. Megállapították, hogy Afulának nincs elég vize egy nagy város koinak eltartására. Víz nélkül pedig nem lehet meg a város. Furcsa módon, a vízből Jezreelnek éppen ez a pontja szend vízhiányban. És emiatt a tervek megváltoztak, ideiglenes hatállyal kitoldott. Nemzeti alapoknak nem volt szíviüge a város. Ha már befektet, inkább faluba. A város vízből nehéz ide szivattyuzni elegendő vízmennyiséget.
És így maradt meg kisvárosnak Afula. Ilyen jó, hogy megmaradt. Ugy néz ki ez kis délszaki növényekkel teleültetett zöld, édes kis fészek, mintha valami mesés nyúvból vágták volna ki. Miniatur város. Istezzer lakosa van csak, de mégis város. A főuccája és korzója. Van piactere és a színház. Van vendéglője, szállodá-

ja, vasutja, tornya, mindene. Liliputi város.
A kezdet tervekhez mérten olyan, mint a hét törpe otthona a Főheherke meséjében. Olcsó, kellemes, megnyugtató ez a palesztinai zsidó városka, mint gyermekkorom kis városkái az erdélyi hegyek között. És ugyanolyan andalító naivítás, olyan egyszerűség árad ki belőle.
Az afulai kislány boldog, ha a hét végén bemehet Hajfára. Pláne, ha Tel-Avivba juthat... És láttam azt a lengyelországi fiút, aki a vendéglőnél bámolta a befutó autósort, amint estefelé kacskias emeki parasztlánnyal korzózott a „főuccán”. Hosszu orra van, dagadt homloka és ferde szeme. Nem éppen lányalom. De olyan andalítóan nézett ki ebben a párosjelenetben...
Ide jönnek az émeki koloniák lányai és fiai, kissé szétnézni és bevásárolni... Istenem, tisztára olyan, mintha Dévát látnám, de ez itt egy zsidó Deva... Itt minden tökéletesen héber... Nem is lehet más nyelven beszélni. A vacsoránál megdöbbenve vettük észre, hogy a kiszolgáló kisasszony nem tud németül... Hát nem felemelő jelenség ez? Végre egy zsidó, aki egyáltalában nem tud németül...
Ilyen zsidó csak Afulában akad...
Az első hír a Fehér Könyvről
Afulán jutott csak idő általános összeismerkedésre. Igen egyszerű dolog ez. Leib Jaffe meg áll előttem és rámszól:
— Mi áta? (Ki vagy?)
Megmondom és hozzátésem, hogy az erdélyi Uj Kelet munkatársa vagyok.
Leib Jaffe bólint egyet.
— Reiter?

— Nem Reiter, — mondom, — Marton...
— Oto hadavar, (mindegy), — véli, én csak a temesvári levelezésből ismerlek beneteket.
Ezzel megy tovább, ismerkedni. Gondolom követni fogom, legalább én is meg tudom mindenkiről: kicsoda, micsoda. A hölgyről, akivel Tibériástól Ejin Gebig együtt utaztam, kiderül, hogy Nahum Goldmann titkárnője, Genfben... Arról a magas fiatalemberről azt tudjuk meg, hogy ismert szcenárium-író és filmszakember... Max Brodtól megtudjuk, hogy már egészen jól ért héberül, csak kevés a dolga.
— So, ein-zwei-drei Jahre...
Amerikai újságírónt faggat Leib Jaffe, amikor az ismerkedést váratlanul hirtelen szakítja meg. Gravitzki, a Jewish Agency sajtófőnöke, a Falcor főszerkesztője sápadt arcával állít be a terembe. Telefontól jön.
Körülvesszük.
— Állítóg holnap megjelenik a Fehér Könyv...
Az újságírók összebuynak. Lehetetlen. Egy héttel ezelőtt még ellenkező információink voltak. Csomó külföldi újságíró idegeskedik. A nemzeti szerencsétlenségen felül az is baj, hogy rosszul infomálták lapjaikat.
Weizmannat kihallgatáson fogadta a katonai főparancsnok és a Szochnut a kihallgatás után úgy döntött, hogy az elnöknek Londonba kell repülnie.
— Mit gondol, meg lehet akadályozni? — kérdezzük Klinovót.
— Én nem gondolok semmit, de úgy látom, hogy a Szochnutnak igen rossz értesülései vannak...
Elboruló kedvvel függesztjük fel a diszkurzust. Fáradtak és szomorúak vagyunk. Aludni térünk...
Moledet, Ejin Hasofet
Reggel friss újságokat hoznak. Hányadika is van? Hetedik május hetedik. Állítóg tizediknek olvassák fel a rádióban a Fehér Könyvet. Jeruzsálemben összeült a szűkebbkörű végrehajtó-bizottság. A bizottság velünk utazó tagjai nem folytatják a

kirándulást, hanem egyenesen Jeruzsálembé utaznak. Glickson, dr. Bugrasov, Gravitzki s még néhányan utánuk indultak.
Csernovitz dr., a KKL sajtófőnöke átcsoportosítja a társaságot. Hat autóban lehangoltan indulunk az Émek Jezreel északi pontjára, az egy évvel ezelőtt létesült Moledetre.
Milyen szép ez az Émek Jezreel. Wahalal. Ginegár. Beth Alfa. Az autók cikcakkosan szelik át a vidéket, hadd lássunk mindent, amit építettünk. Kfar Jehezkel felé kanyarodunk be, ott fekszik valahol Moledet. — Oszkár, a vezető sofför, — az egyetlen, a kivel románul lehet beszélni a társaságban. — bejelenti, hogy ebben a kibbucban mindenki jeke. Németszágai chaluok.
Elhagyjuk az aszfaltutat és mellékösvényre fordulunk be. Lovas zsidó ör fogad és elbűnk kanyarodik. Vezet az új pont felé, melynek fatornyáról fegyveres zsidó katonát pillantunk meg.
Ez itt Moledet. Szülőföld.
Sohol ennyi „ideológiával” nem találkozunk, mint ebben a kibbucban. Furcsa telepítés. A kibbuc valamennyi tagja más világnézetet képvisel. Mindegyik eredetileg is kibbucokban nevelkedett, de elegedetlen volt az életformával. Egyiknek nem tetszett a Somer Hacair, a másiknak a Kibbuc Meuchad, a harmadiknak a Chever Hakvucot. És erre úgy döntöttek, hogy új kibbucot létesítsenek, amelyben mindenki a maga világnézetét vallhatja, de mégis kibbuc közösségben él. A gazdasági berendezkedés is különös. Minden családnak 25 dunam földje van és ezenfelül minden családfő köteles dolgozni a kooperativa közös vagyonát képező földdarabon, háromezer dunamon. Az asszonyoknak csak a 25 dunamos házigazdaságban szabad dolgozni, a közös föld területen nem. Az asszonyok végezzék a házkörüli munkát és neveljék a gyerekeket. Itt a gyerek csak másfél éves korig nevelkedik gyerekházban, azontul az anyja gondjára bizzák.
(Vége következik)

UJ KELET *Legújabb hírek*

Elhangzott a válaszfelirat a képviselőházban

A válaszfeliratban az uralkodónak hódol a parlament

Bucuresti, június 13. A kamara ülése 10.35 órakor vette kezdetét Vaida-Veovod elnökletével. Az előző ülés jegyzőkönyvének elfogadása után Vaida elnök Alexandru Rosetti előadónak adta át a szót, aki felolvasta a válaszfeliratot, mely így hangzik:

— A képviselőház, amely az ország összes polgári rétegeinek megbízottjaiból áll, mélyes csodálattal fejezi ki a Felséged kezdeményezésére megindult ujjáépítési munka felett és egyidejűleg kinyilvánítja Felséged, a dinasztia és trón iránti hódolatát. Felségedben és a büszke királyi sarjban, Gyulafehérvár nagyvadjában, a Trón örökösében, országunk az összhangban való és folyamatos fejlődés biztosítékát látja. Az ujjáépítés és nemzeti felmagasztosulás eme napjai jelentőségének tudatában, a képviselőház halálának jelét helyezi a Trón lépcsőire.

Az argesi kölap

— Sire! Állandó megfeszített és tényleges építő munka vár ránk a viharos napok után, amikor az ország átment. Azonban mielőtt munkához látnánk, szent kötelezettségünknek tartjuk magunkba szállni azon kölap előtt, amely Argesben Mária királyné lélektelen testét borítja, azon uralkodónőjét, aki annyi fényt terjesztett maga körül és akinek hite a végső győzelemben a háború során, lelkesítette azokat, akik kevésbé voltak bizakodók.

„Felséged csillaga a szerencse hirvivőjét jelenti felettünk”

— Sire! A mai parlament, amely a véleménynyilvánítás szabadságának körülményei között lett megválasztva, az összes céhek képviseletének feltételei alapján, a minden kategóriabeli választópolgárok kivételesen nagyarányú lelkesedése mellett, egészen új szervekét jelent meg, amely igazodik a realitásokhoz. Összetétele fényes bizonyítéka a román nemzet főienének. Az 1938 február 10-i alkotmányban foglalt reformok mélyen átértékelt szükségességéből fakadtak, csirái a levegőben usztak, de senkinek sem volt bátorsága szakítani a multtal és szembenézni a jövővel, magára vállalva a pillanat felelősségét. A közérdek mélyreható megértése, aminek Felséged ez alkalommal bizonyítékát adta, beírva marad a történelem, Felséged uralkodása alatti legdiadalmasabb lapjain. Felséged csillaga, amely ma olyan magasan ragyog, a szerencse hirvivőjét jelenti felettünk.

Megszűnnek a pártok közötti viszályok

— Sire! A parlamentben az ország egyetlen politikai szervezetének képviselői vagyunk. Az államtekintély megerősítésének rendszere bevezetéséhez az egész ország hozzájárult, mert szükségét érezte a besős rend helyreállításának. A pártok közötti viszálykodások véget értek. Az állam tekintélye állandóan csökkenőben volt. Felséged kormánya elsősorban a belső pacifikálásra fordított gondot és azt teljesen megvalósította, majd az ujjáépítéshez fogott. A közgazdasági decentralizáció azonnal meghozta gyümölcsét. Az igazságszolgáltatást szilárd alapokra helyezték, társadalmi téren új törvényhozást vezettek be, ami óriási fejlődést ért el. Felséged buzdítására a földműves, az ország ujjáépítésére irányuló gondoskodás középpontjába került. A társadalmi szolgálat létesítése e téren az alkotó munka csúcspontját jelenti. Ertelemiségeink megértése, a nagy egészségügyi kampány értékes támogatás volt a köz számára. Az ifjúság nevelésének reformja, a Straja Tarii mozgalom megteremtésével, mint független szervvel, néhány év alatt megváltoztatta az ifjúság képét. Gazdasági téren az utóbbi időben kötött szerződések újabb fejlődési lehetőséget fognak biztosítani, az utak kijavítása élénk ütemben folyik. A mezőgazdaság támogatásával fokozódott és lehetővé teszi a fegyverkezést anélkül, hogy újabb adóknak bevezetésére lenne szükség.

A hadfelszerelési ipar létesítése

— Állandó gondoskodás tárgyát képezi a hadsereg. A hadfelszerelési ipar megteremtése háború esetén lehetővé fogja tenni számunkra, hogy szükségleteinket fedezzük. Kulturális fejlődésünk és a saját román civilizációnk megteremtése Felséged gondoskodásának előterében állottak.

A szomszédokkal való jóviszony

— Sire! Békepolitikánk, összes szomszédainkkal való jóviszonyunk, a Balkán-szövetség fokozott összekovácsolódása, Felséged nyugati utja, — mind növelték az ország tekintélyét külföldön és bebizonyították, hogy Románia a holnapi nap elé biztosan néz és teljesíti békehívását ezeken a részeken, de azt is, hogy egyidejűleg el vagyunk határozva arra, hogy megvédjük természetes határainkat. Ezen megingathatlan elhatározás kinyilvánítása az utóbbi időben mély benyomást tett külföldi körökben, amelyek ebben a megnyilatkozásban azon öntudat biztos jelét látták, amivel az ország nagy küldetését nézzük a Kelet és Nyugat határai között.

A kisebbségek

— Országunk etnikai kisebbségeinek a törvényes keretek között ésszerű gazdasági és kulturális fejlődést nyújt. Az államszükségletek kölcsönös megértése révén e rendszer haszonélvezőiként jelentősen fejlődtek és ismételt kinyilvánították a Felséged kormányában való teljes bizalmukat és teljes lojalitásukat az ország iránt, amely szabad életet és civilizációt biztosít számukra.

Selec! Mozdó

JÖN AZ ÉV EGYIK LEGÉRDEKESEBB FILMJE!

Az őserdők kémje

(KAUCSUK)

Izgalmas, szenzációs felvételi film, melynek cselekménye a braziliai őserdőkben játszódik le. A film érdekes mese keretében mutatja be a kaucsuk felfedezését. Főszerepekben:

Gustav Diessel, Vera v. Langen

Ma Huszárok előre!

Humorral teli katona-vígjáték, az egykori Bécsből. Főszerepekben:

Maria Andergast, Leo Schlezak, Ida Wüst

Teleki Pál gróf kifejtette kormányzati programját

Budapest, június 13. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormánypárt a parlament megnyitása előtt értekezletet tartott, amelyen Teleki Pál miniszterelnök kifejtette kormányzati alapelveit. Ezek a következők:

1. Az alkotmány fenntartása és minden eszközzel való megvédése.
2. Magyarország saját lábán áll: barátokat keres, híven kitart régi barátai mellett, tiszteletben tartja mindazoknak érdekeit, akik figyelemmel kísérik Magyarország ér-

dekeit és örökösök függetlenségét, mozgási szabadságát és életét fölött.

3. A hadsereg fejlesztése.

4. A gazdasági megszilárdítás és függetlenség.

5. Szociális program, amely jobb életlehetőséget kíván nyújtani minden polgár számára.

6. Külpolitikai téren Magyarország az eddigi irányvonalat követi.

„Németország vissza fogja szerezni Danzigot” — mondta Frank német miniszter

A Lipinsky-ügy újabb fejleményei

Koppenhága, június 13. (Rador.) Frank német igazságügyminiszter hétfőn este a dán fővárosba érkezett, hogy „Igazság” címen előadást tartson. Az Ekstrabladetnek adott nyilatkozatában, Frank kijelentette többek között, hogy Németország újabb birtokába fog jutni volt gyarmatainak, valamint Danzignak is. Reméli, hogy ezt békés uton fogja elnyerni.

Danzig, június 13. A Patt újság jelentése szerint a szenátus a lengyel főbiztoshoz jegyzékintézet, amelyben a letartóztatásban lévő Lipinsky lengyel vámfelügyelőt azzal vádolja, hogy két nemzeti szocialista fiatalembert el akart rabolni, hogy lengyel területre hurcolja őket, ahol azután katonai természetű információkat csikartak volna ki állítólag belőlük.

A lengyel sajtó szerint a danzigai szenátus ilyen módon akar ürügyet keresni arra, hogy Lengyelországban szigorú korlátozásokat alkalmazhasson Danzigban.

A lengyel főbiztos válaszában kifejti, hogy nem tulságosan sok valószínűsége lehet annak, hogy Lipinsky Danzig központjában el tudott volna fogni és hurcolni két hitlerista fiatalembert és hogy a vele szemben emelt vádak fenntarthatók volna. A főbiztos vá-

laszában fenntartja magának a jogot, hogy állást foglalhasson ebben az ügyben. Arra kéri tehát a szenátust, tegye lehetővé, hogy a letartóztatott Lipinsky az ő jelenlétében tehessen vallomást és hogy ezzel a tényállást tisztázhassák. Véleménye ugyanis az, hogy egy ilyen lépés eloszlatná azt a vádat, hogy lengyel részről kihívó magatartás történt volna a danzigai szenátus rendelkezéseivel szemben.

Danzig, június 13. Greiser, a danzigai szenátus elnöke, szabadságra ment és hadgyakorlatra vonult be, mint a német haditengerészet főhadnagya.

A romániai orvoskollégiumok vezetésének felhívása az orvosokhoz

Bucuresti, június 13. A romániai orvoskollégiumok központi vezetősége az orvosok tudomására hozza, hogy a legrövidebb időn belül tartóznak az illetékes megyei kollégium székhelyén jelentkezni, személy adataik közlésére végett.

Még e héten aláírják a francia-török szerződést

PARIZS, június 13. A francia-török egyezmény aláírására még e hét folyamán sor kerül. Egyidőben két egyezményt ír a Törökország és Franciaország. Az egyik alexandretói szándékát átengedésére, másik a francia-török segélynyújtási kötelezettségre vonatkozik. Az első Ankarban, a másodikat Párizsban írják alá. Francia-török segélynyújtási egyezmény azonos azokkal az egyezményekkel, amelyeket Anglia és Franciaország Romániával, Lengyelországgal és Görögországgal kötött és amelyekhez hasonló a Balti államok szándékai közt.

Gazdasági tanulmányi kör alakítanak a parlament kereskedő-képviselői

Bucuresti, június 13. A képviselőház kereskedői köreiben hirtelen járja, hogy gazdasági tanulmányi kört létesítenek, amely az ország gazdasági kérdéseinek tanulmányozásával foglalkozni.

Newyork, június 13. A román-amerikai kereskedelmi kapcsolatok fejlesztése érdekében Newyorkban importőr-bizottság alakult, amely július 3-ikán Bucurestibe érkezik. Gusti professzor, az amerikai román kiállítás kormánybiztosának kíséretében. A bizottság itt tartózkodása alkalmával román-amerikai vállalatokat létesítenek, amelyek főleg beszállítói szörmék, bőrök, sonka és olaj Amerikába való kivitelét fogják szorgalmazni.

Egy csernovici kereskedő különös kalandja a „házasság-törő” hölgygel és „bosszúálló” férjével

Cernauti, június 13. Féder Chaim csernovici kereskedőt tegnap este hazamenet megszólitotta egy Agafia Ungureanu nevű csinos fiatal hölgy, aki Féder lakására invitálta és félreérthetetlenül tudomására hozta, hogy felettébb megnyerte a rokonszenvét. A kereskedő elfogadta a prozopicit és hazakísért az ismeretlen hölgyet. De alighogy átlépelt lakásának küszöbét, egy izmos férfi jelen meg és fenyegetően szót rát:

— Most megfogtalak csirkefogó, szóval vagy az, aki feleségemmel viszonyt folytat. Ezt drágán fizeted meg.

Ezzel rárohant a megdermedt kereskedőre, össze-vissza püfölte, majd tört rántott és megfenyegette, hogy leszurja. Ily módon Féder átadta neki a nála levő 3500 lej, aranyóróját, gyémántkőves gyűrűjét, amit azonban a megcsalt férj keveselt és elküldte feleségét a legközelebbi trafikba két váltóblanketta után, amelyeket tíz-tízezer lejre kiállítva, ugyancsak alá kellett írnia.

Féder alighogy kiszabadult, a rendőrség sietett és fejjelentést tett a zsaroló bar ellen, amely — mint utólag kiderült — számos hasonló akciót vitt sikeres véghez, mert az áldozatok diszkreciója megmentette őket a következményektől. A rendőrségnek sikerült letartóztatni a kacér ifjú hölgyet, akiről hamar megállapítást nyert, hogy nem felesége, hanem bűntársa. „Bosszúvagyó férjnek”, aki Grulic közműveleánykereskedővel azonos. Mindkettőt adták az ügyészségnek.

Lázár: Művészettörténet könyvnap, 2. lej helyett kve számos képpel most 158 lej. Jön: Karinthy: Igy irtok ti, 400 lap, most lej. később 158 lej. Hunyady Sándor: Jánus és Julius most 59 lej, később 119 lej. Móra Zsigmond: Életem regénye, 440 lap most 1 lej, stb., stb. Lepagenál előjegyezhető. K. Jen könyvnapon jegyzék.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. nyomás Cluj, Strada Baron L. Pop Telefon: 18-60.

BUN DE IMPRIMAT

